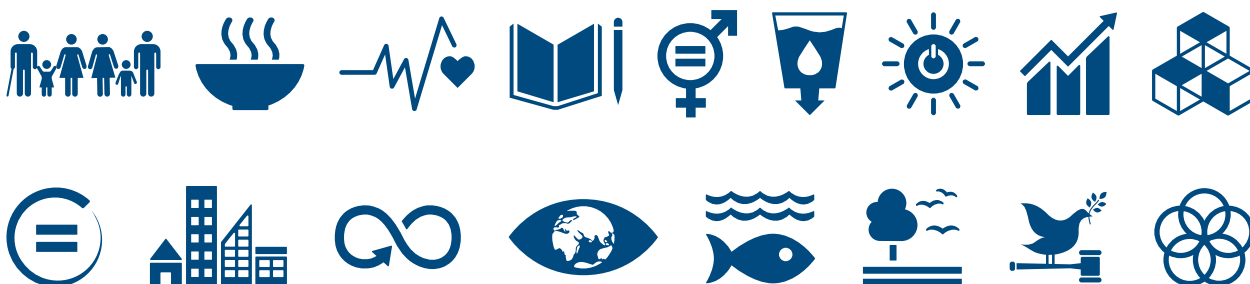

Agenda Euskadi
Basque Country

20
30

Jasangarritasunerako Udalerrien Euskal Sarearen ekarpena Garapen Jasangarriaren Helburuei

udalsarea21

jasangarritasunerako udalerrien euskal sarea
red vasca de municipios hacia la sostenibilidad

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Aurkibidea

ORRIALDEA

04

1. Tokiko jasangarritasuna Euskadin

06

2. Euskal udalerriek Garapen Jasangarriaren Helburuei egiten dieten ekarpenaren neurketarako eskura dagoen informazioa

- 2.1. Pobrezia desagerraraztea
- 2.2. Goserik ez
- 2.3. Osasuna eta ongizatea
- 2.4. Kalitatezko hezkuntza
- 2.5. Genero berdintasuna
- 2.6. Ur garbia eta saneamendua
- 2.7. Energia irisgarria eta ez kutsagarria
- 2.8. Lan duina eta hazkunde ekonomikoa
- 2.9. Industria, berrikuntza eta azpiegitura
- 2.10. Desberdintasunak murriztea
- 2.11. Hiri eta komunitate jasangarriak
- 2.12. Ekoizpen eta kontsumo arduratsuak
- 2.13. Klimaren aldeko ekintza
- 2.14. Itsaspeko bizitza
- 2.15. Lehorreko ekosistemetako bizitza
- 2.16. Bakea, justizia eta instituzio sendoak
- 2.17. Helburuak lortzeko aliantza

44

3. Jasangarritasunerako Udalerrien Euskal Sareak Garapen Jasangarriaren 17 helburuei egiten dien ekarpenaren balorazioa

46

4. 2030 Agendaren erreferentziazko helmugak euskal udalerrientzat

47

I ERANSKINA Egokitzapen metodologikoa. Erabilitako adierazleak

©
Ihobe, Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoa
Ihobe, Sociedad Pública de Gestión Ambiental

Argitaratzailea:

Ihobe, Ingurumen Jarduketarako Sozietate Publikoa
Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila
Urkixo Zumarkalea, 36 - 6. solairua (Plaza Bizkaia)
48011 Bilbo

info@ihobe.eus
www.ihobe.eus
www.ingurumena.eus
www.udalsarea21.net

Argitaraldia:

2018ko Ekaina

Diseinua:

Estudio Citypography
www.citypography.com

Edukia:

Dokumentu hau Ihobe sozietate publikoak egin du, ENEA Estrategias para la Sostenibilidad, S.L.ren lankidetzarekin

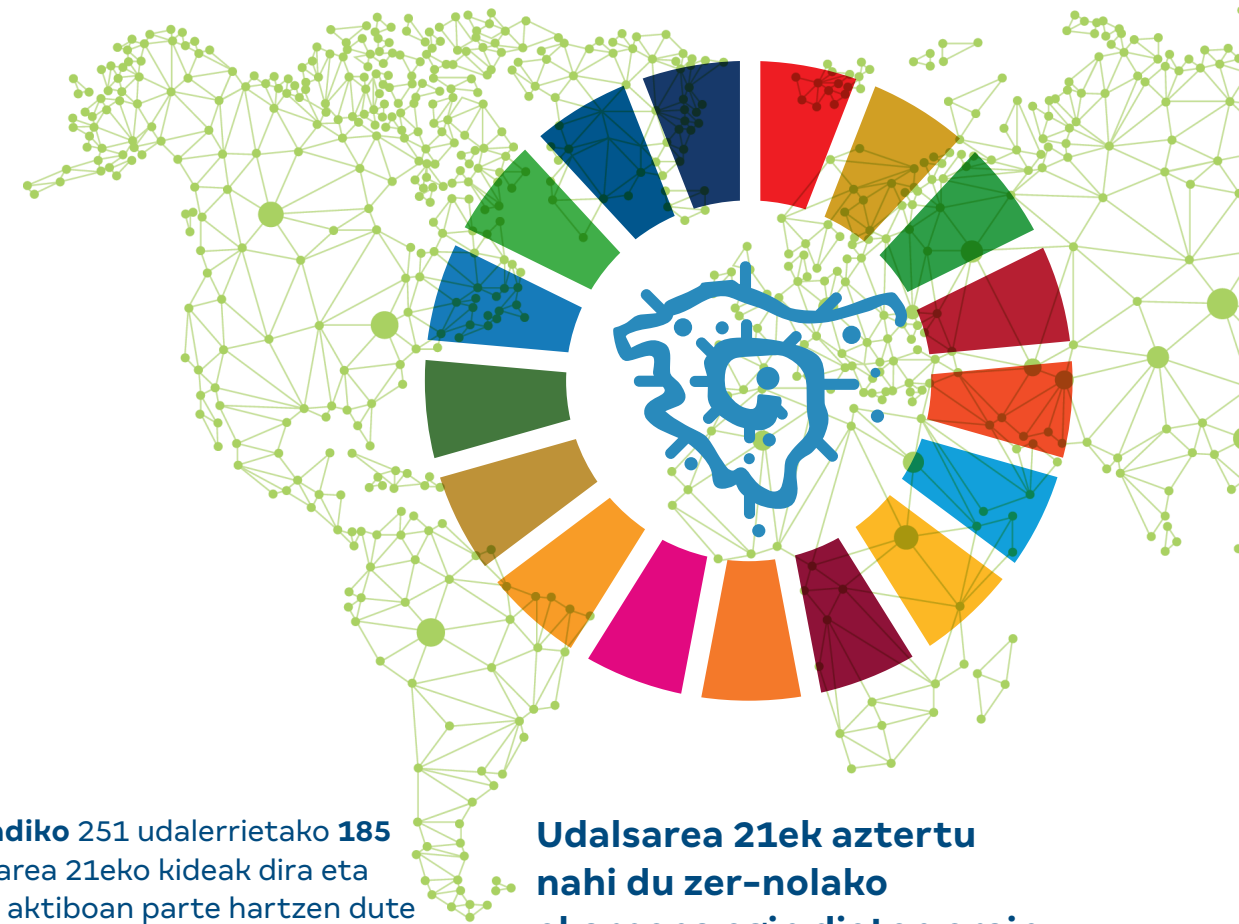
Lege-gordailua: Bi-1201-2018

Euskadik 251 udalerri ditu, 2.178.949 biztanle eta 7.235 km²—ko azalera. Biztanleriaren dentsitatea 301 biztanle/km² da. Per capita BPGa 32.621 € dira, eta bi hizkuntza ofizial ditu: euskara eta espainiera.

Udalsarea 21 Jasangarritasunerako udalerrien euskal sarea da, hots, sendo errotutako sare dinamiko eta berritzaile bat. Euskadiko administrazio publikoaren hiru mailek osatzen dute, baina toki-erakundeek protagonismo berezia dute. 2002 urtean sortua, sareko lanaren eta bere kideen ekintza eraldatzailearen erreferente bihurtu da Europa mailan.

Udalsarea 21ek eta sarea osatzen duten udalerri eta eskualde askok jasangarritasunaren alde lan egiten dute, nazioarteko politika eta jarraibideen bide beretik aurrera egingez. Alde horretatik, azpimarratzekoa da ICLEI (Jasangarritasunerako Tokiko Erakundearen sareak) eta Euskadik antolatu eta hartu zutela **Europako Hiri eta Herri Jasangarrien 8. Konferentzia**, 2016an, bertan aurkeztu baitzen **Euskal Adierazpena, hau da, Europako hiri eta herrien bide-orri berria**. Adierazpena europar gizartearen eraldaketarako esparru-dokumentu bat da, helburutzat duena Europako gizartea bere errealitate sozialaz, politikoaz eta ingurumenaren alorrekoaz kontzientzia eta ardura dituen komunitate bihurtzea.

Euskadiko 251 udalerrietako 185 Udalsarea 21eko kideak dira eta modu aktiboan parte hartzen dute beraren lanean; horri esker, **Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Plan** ugari daude, eta horrek ahalbidetzen du biztanleriaren bizi-kalitatea gero eta gehiago hobetzea. Gainera, sarean Eusko Jaurlaritzak, Foru Aldundiek eta udalerriz gairdiko beste erakunde batzuek ere parte hartzen dute.

Udalsarea 21ek aztertu nahi du zer-nolako ekarpena egin dieten orain arte euskal udalerriek Garapen Jasangarriaren Helburuei (GJH), Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planen bitartez, 2015 urtea erreferentziaz hartuta (urte horretan onartu ziren GJHak).

Halaber, azterketa horretatik abiatuta, 2030 Agendak planteatzen dituen **erronka berriak identifikatu nahi dira** eta, horri lotuta, euskal udalerrietako Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planek kontsideratu behar dituzten jarraibideak sortu.

1. Tokiko jasangarritasuna Euskadin

Udalsarea 21en eginkizuna da Euskadiko udalerrien jasangarritasunaren alde modu koordinatuan lan egitea, bere kideen erantzunkidetasuna sustatzea, eta jasangarritasuna udal politiketan modu integralean txertatzearen alde egitea; horri begira, pertsona guztien bizi-kalitatea hobetzera zuzendutako ekintza eraldatzaileak ahalbidetzen dituzten metodologiak garatu nahi ditu, bai plangintza aldetik eta bai kudeaketa aldetik.

Euskal Udalerrien eta udal eta udalez gaindiko egitura administratiboen errealitatea islatuta geratzen da bere eginkizuna betetzeko xedez sareak garatu dituen baliabideetan. Izan ere, baliabide horiek baliagarriak dira bai euskal hiri nagusientzat eta bai udalerri txikientzat edo landa izaerako udalerrientzat, eta baita euren egitura administratiboetatik euren udalerrien jasangarritasuna gidatzen duten eskualdeentzat ere.

Tokiko jasangarritasunaren alde lan egiteko apustu sendo horren erakusgarria da Euskadiko hiri eta herriak izan zirela, 2012an, Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Plan gehien zituztenak, autonomia erkidego estataletako hiri eta herrien artean, ehunekotan neurtuta. Horrela adierazten du [Espainiako 2012ko Ingurumen Profilak](#).

Euskal udalerri horietako askok ikuspegi integralago batez finkatu dute euren tokiko jasangarritasun politikak, euren planak berraztertuz eta birdefinituz, bigarren belaunaldiko planak izatera iristeko, ikuspegi integralago batez. 2015ean, indarrean zeuden planen % 80 bigarren belaunaldikoa zen, eta batez beste 8 urteko iraupena zuen.

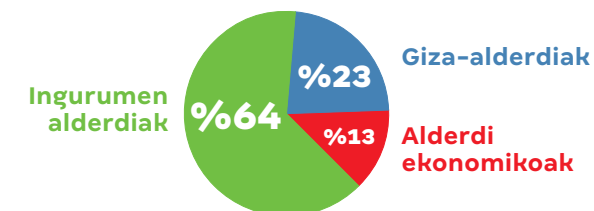
Euskadiko tokiko jasangarritasun politiken kronologia

Euskadiko Tokiko Jasangarritasunerako lehenengo Planak **2000** urtean sortu ziren, eta **2002an** Udalsarea 21 eratu zen, 16 udalerriren parte-hartzearekin.

2000–2010 hamarkadaren ezaugarri nagusia izan zen ekintza planak ezarri eta modu eraginkorrean finkatu zirela garapen jasangarriarekin konprometitutako udalerri eta eskualdeetan; horri lotuta, euren planen urteko ebaluazio eta jarraipenean oinarritutako udal gobernantza-eredu bat bultzatu zen. Hori abiapuntutzat hartuko zen gauzatutakoaren azalpenerako eta etengabeko hobekuntzarako, eta metodologia eta baliabide komunak sorrera ekarri zuen berekin; horrek elkarlana bultzatu zuen, eta sarea hasi zen bere kideei zerbitzuak eskaintzen. Alde horretatik, zerbitzu azpimarragarrienak honako hauek izan ziren: **Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak ebaluatze metodologია, Tokiko Jasangarritasunaren adierazleen sistemaren definizioa** –sistema 2017an berraztertu eta berriztatu zen–, eta **e-mugi**, hots, kudeatzeko, ebaluatze eta Tokiko Jasangarritasunaren adierazleak kalkulatzeko online aplikatibo bat. Zerbitzu horiek guztiak **Euskadiko Tokiko Jasangarritasunaren Behatokia**n biltzen dira, hortik Tokiko Jasangarritasunari buruzko txostenak aztertu eta argitaratzen baitira. Horietako azkena, **Euskadiko Jasangarritasunaren V. Txostena**, 2016an argitaratu zen.

Aldi horretan, gainera, tokiko jasangarritasun politikek euren **izaera integrala** indartu zuten, ekintza

planen lehenengo belaunaldian presentzia txikiagoa zuten alderdi sozial eta politikoak integratuz.

2010–2018 aldiaren ezaugarri nagusia metodologia horien berriztapena eta eguneraketa izan dira, Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak politika eta jarraibide berriei uztartzeko, bai tokiko jasangarritasunaren eremuan bertan eta bai udal agendak markatzen ari diren eremu espezifikoetan, hala nola Klima Aldaketaren eremuan.

Euskadiko tokiko jasangarritasun politiken etorkizuna 2030 Agendaren aurrean

Euskal Adierazpenak erreferentetzat hartzen dituen akordioak, 2030 Agenda eta Paris Akordioak abiapuntutzat hartuta, txosten honek aurkeztu eta aztertzen ditu euskal udalerriek Garapen Jasangarriaren 17 Helburuei egindako ekarpena; horren helburua da identifikatzea **2030 Agendak** planteatzen dituen erronka berriak, bere Helburu eta Helmugen bitartez, euskal udalerrietako jasangarritasun politiketarako.

2. Euskal udalerriek Garapen Jasangarriaren Helburuei egiten dieten ekarpenaren neurketarako eskura dagoen informazioa

Txosten honetan aurkezten den azterketaren oinarri nagusia **Euskadiko Tokiko Jasangarritasunaren Behatokia** dagoen informazioa da, eta, hortaz, abiapuntutzat hartzen du Udalsarea 21eko udalerriek euren Tokiko Jasangarritasunaren Ekintza Planen inguruan urtero egiten dituzten ebaluazio eta jarraipena.

Helburu bakoitzerako aurkezten den informazioa bi ataletan dago sailkatuta: alde batetik, udalerrien **esku-hartzea**; bestetik, esku-hartze horren bidez lortutako **emaitzak**.

Euskal udalerrien esku-hartzeari buruzko informazioa

Informazio honen iturri nagusiak honako hauek dira:

- **Euskadiko V. Jasangarritasun Txostena (2016)**; hortik ateratzen da urtero ebaluatzen diren udal planetan biltzen diren ekintzen kopuruari buruzko informazioa. Informazio hau 81 Ekintza Planei buruzkoa da (6.103 ekintza, guztira).
- **Udalsarea 21en Jardunbide Egokien** ataria, eta Ekintza Planak berak ere; hortik atera eta aurkezten dira Euskadiko udalerrietan gauzatutako ekintzen **adibideak**.
- Gainerako informazioa, hala nola **sinatutako akordioak edo bestelako tresna azpimarragarriak** **Udalsarea 21en jardunetik beretik** datoz. Tresna azpimarragarriak udalerrien aurrerapenerako funtsezkoak izan diren elementuak dira, gehienbat honako hauek: Udalsarea 21en Lan Koadernoak, 20 baino gehiago, tokiko jasangarritasunaren eremu espezifikoak lantzeko gauzatutako lanen emaitzak biltzen dituztenak, Gida metodologikoak, Tresnak edo Azterlan azpimarragarriak.

Tokiko ekintzatik ondorioztatutako emaitzei buruzko informazioa

Informazio honen iturri nagusiak honako hauek dira:

- **Tokiko Jasangarritasunaren Adierazleak**, urtero kalkulatuak. Horien **emaitzak** batez besteko datu gisa aurkezten dira. Aukeratutako adierazleak dira Nazio Batuen Erakundeak Helburu bakoitzerako proposatzen dituen helmuga eta adierazleekin zerikusia dutenak. Datuak e-mugi online aplikaziotik datoz. Izan ere, Udalsarea 21eko kideek hortik egiten dituzte euren ekintza planen urteko kudeaketa eta ebaluazioa, eta baita euren Tokiko Jasangarritasunaren adierazleen urteko kalkulua ere. Kasu batzuetan, Euskadiko udalerri guztien (251) udal mailako datua dugu, baina beste batzuetan udalerri multzo baten datua soilik dugu.

I Eranskinean aurkezten da 2030 Agendaren Helburu eta Helmugei lotutako UNSD adierazleen eta Euskadiko Tokiko Jasangarritasunaren Adierazleen Sistemaren artean dagoen korrelazioa.

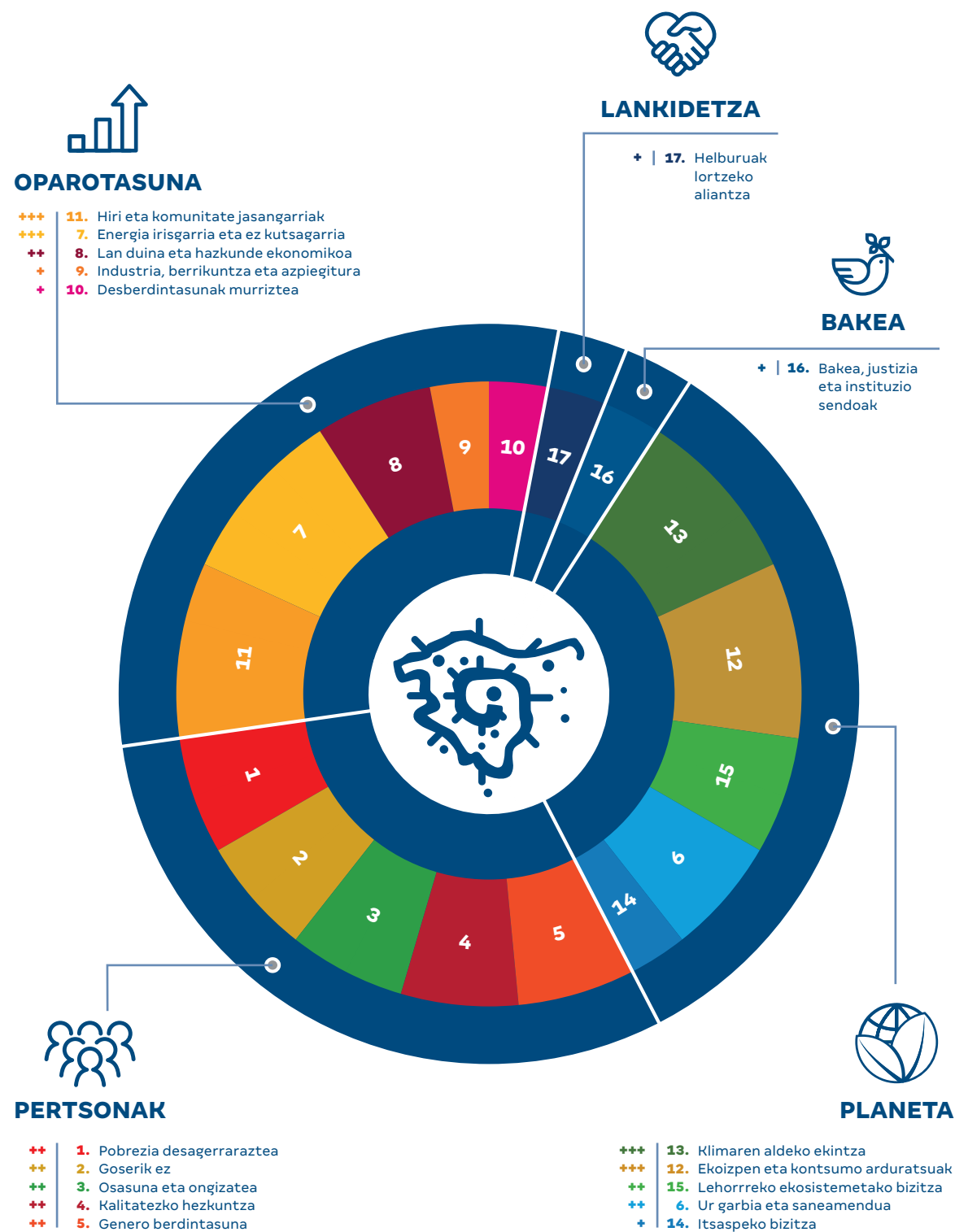
Informazio hori guztia eremu tematikotan egituratu da, bai ekintza aldetik eta bai adierazle aldetik, eta Garapen Jasangarriaren 17 Helburuekin lotu da, eremu bakoitza dagokion helburuarekin bat etor dadin; halaber, agerian utzi da eskura dagoen informazioaren gradua eta kalitatea ez direla homogeneousak Helburu guztietarako.

Helburu bakoitzerako eskura dagoen informazioaren gradu eta kalitatearen arabera, 1etik 3ra doan eskala bat ezarri da, **eskura dagoen informazioaren mailak** islatzeko. Hala, maila txikiena 1. maila da eta handiena 3. maila:

- 1. Maila. Informazio urria**, kasu gehienetan udal eskumenetatik urrun dauden helburuak direlako.
- 2. Maila. Informazio nahikoa**, kasuan kasuko helburuaren eta udal ekintza planen lan-ildoen arteko loturaren gradua kontuan hartuta.
- 3. Maila. Informazio ona**, normalean udal ekintza planen lan-ildoekin oso homogeneousak diren helburuetan.

Jarraian, 17 Helburuetako –helburu bakoitzerako– eskura dagoen informazio maila aurkezten da grafikoki, 5 ardatzen arabera (Pertsonak, Oparotasuna, Planeta, Bakea eta Elkarlana); hala, Helburu bakoitzaren proiektzioaren zabalerak adierazten du, modu proportzionalan, zein den eskura dagoen informazioaren maila.

1. Grafikoa
17 helburuetarako eskura dagoen informazioa grafikoki adierazita, helburuak banan-banan hartuta eta 5 ardatzen arabera egituratuta

Jasangarritasunerako
Udalerrien Euskal Sarearen
ekarpena Garapen
Jasangarriaren Helburuei

Pobrezia mota guztiak desagertzea mundu osoan

Helburu honek jorratzen dituen alderdiek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: muturreko pobrezia; pobrezia orokorra eta kalteberatasuna; gizarte-babesa; baliabide ekonomikoak eta oinarritzko baliabideak eskuratzeko eskubidea; eta pertsona pobre eta kalteberen erresilientzia muturreko gertakarien aurrean, hots, klimarekin eta beste hondamendi ekonomiko, sozial edo ingurumenekoekin lotutako muturreko gertakarien aurrean.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

603
EKINTZA

%10

Gizarte-ongizate eta -inklusioa

489 EKINTZA % 8

Etxebizitza

114 EKINTZA % 2

Adibideak

Ortu ekologiko bat eguneko zentro batean sortzea, horren bidez sustatzeko aire zabaleko jarduna eta adineko pertsonen arteko kohesioa bultzatzen dituen jarduera sortzaile eta produktibo bat.

“Auzoko taxia” udalerrri txiki batean jartzea mugikortasun-zailtasunak dituzten herritarrentzat.

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerrriak)

1. Pobrezia eta gizarte-bazterketa

Diru-sarrerak bermatzeko errentaren prestazioa udalerrrian jasotzen duten familien ehunekoa

% 5

18

2. Pobrezia maila – Gizarte Larrialdietarako Laguntzak jasotzen dituzten pertsonak

Gizarte Larrialdietarako Laguntzak udalerrrian jasotzen duten familien ehunekoa

% 3

20

Gosea amaitzea, elikagai-segurtasuna eta elikadura hobe lortzea, eta nekazaritza jasangarria bultzatzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdiek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: gose eta malnutrizioaren desagertzea; elikadura osasuntsu, nutritibo eta nahikoa; nekazaritzaren produktibitatea; elikagaien eskala txikiko ekoizpena; nekazaritzako praktika erresilientea, ekosistemak mantenduz eta klima-aldaketari egokitzeko ahalmena indartuz; elikagaiak ekoizteko sistemen jasangarritasuna; hazien bankuak; eta hazien dibertsitate genetikoa.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

Adibideak

Nekazaritza ekologikoaren alorreko ekintzailetzari laguntzeko erakusketa-espazioak udalerrian sortzea.

Tokiko laborantzaren barietateak ikertzeko eta zerbitzu ekosistemikoak sustatzeko proiektu bat gauzatzea.

Eskualde mailako Elikadura Kontseilua eratzea, elikadura-eredu propio bat ezartzeko xedez.

“0 km” produktuen kontsumoa sustatzea.

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerriak)

- 1. Nekazaritza ekologikoko azalera**
Labore ekologikoetara zuzendutako nekazaritza-azalera

12,3 ha.

232

Jasangarritasunerako Ekintza Planak dituzten udalerrietan, batez bestekoa 15,0 ha dira

- 2. Nekazaritza-ustiategi ekologikoen kopurua**
Udalerrri guztien osoko kopurua

361 ustiategi

232

Hauen %70 Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak dituzten udalerrietan dago

- 3. Abeltzaintza ekologikoko azalera**
Abeltzaintza ekologikora zuzendutako azalera

6 ha.

231

Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak dituzten udalerrietan, batez bestekoa 10,1 ha dira

- 4. Abeltzaintza-ustiategi ekologikoen kopurua**
Udalerrri guztien osoko kopurua

71 ustiategi

231

Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak dituzten udalerrietan, batez bestekoa 10,1 ha dira

- 5. Lehen sektorearen Balio Erantsi Gordina**

% 0,8

251

Nekazaritza, abeltzaintza eta arrantzaren Balio Erantsi Gordina (BEG), sektore guztien BEGa erreferentziatzat hartuta (prezio korranteak)

Guztiontzat eta adin guztietan bizimodu osasungarria bermatzea eta ongizatea sustatzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdiek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: ama eta jaioberrien hilkortasunari amaiera ematea, mundu osoan; HIES, hepatitis eta beste epidemia batzuk desagerraraztea, eta baita urak transmititutako gaixotasunak ere desagerraraztea; substantzia adiktiboen gehiegizko erabilera prebenitzea eta tratatzea; trafikoak eragindako heriotza eta lesioen murrizketa; osasun-estaldura unibertsala; sexu- eta ugalketa-osasuna; sendagai eta txertoen eskuragarritasuna; produktu kimiko arriskutsuek eta aire, ur eta lurzorua poluzio eta kutsadurak eragindako heriotza eta gaixotasunen murrizketa.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

795
EKINTZA

%13

Mugikortasuna eta garraioa

676 EKINTZA % 11

Osasuna

119 EKINTZA % 2

Adibideak

Oinezko eta txirrindulariei zuzendutako hobetze-jarduketa berritzaileak edota kostu txikikoak (zenbait tarteren mugikortasuna hobetzea, bidegurutzeak, egonaldia, ingurunearen kalitatea eta araudia).

Kontsultategi medikura dohainik jotzeko zerbitzu erregular bat abiatzea adineko eta mugikortasun mugatuko pertsonentzat. Era horretan, talde honek gehien behar dituzten oinarritzko zerbitzuetako batera iristen laguntzen zaie.

Emisio txikiko eremu bat sortzea, trafikoa baketzeko neurri gisa.

"Auzo osasungarria 2030" proiektua abian jartzea, osasunaren eta ingurumenaren arteko lotura ezagutzeko, hiriko auzo batean gauzatzen diren ekimen konkritu eta ikusgarrien bidez (gaueko zarata, tokiko produktuen kontsumoa, smart kalea...).

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Udalsarea 21en lan koadernoak:

- 17. zenbakia: Osasuna eta hiri-garapen jasangarria. Tokiko hirigintza-jarduerak osasunean zer eragin daukaten aztertze gida praktikoa eta tresna (Ihobe, 2014).
- 13. zenbakia: Airearen kalitatea. Airearen kalitatea udal mailan kudeatzeko gakoak eta laguntza-tresna (Ihobe, 2011).

Tresnak:

- Tokiko hirigintza-jarduerak osasunean zer eragin daukaten neurtzeko tresna.

Gida metodologikoak:

- Oinezko eta txirrindulariei zuzendutako hobetze-jarduketa berritzaileak edota kostu txikikoak egiteko gida (Ihobe, 2016).

EMAITZAK (Adierazleen batez besteko balioa)	URTEA 2015	DATU KOPURUA (udalerririk)
1. Airearen Kalitatearen Indizea Airearen kalitate "oso ona", "ona" edo "hobetzeko modukoa" izan duten urteko egunen ehunekoa	% 99	35
2. Oinezko erabilera duten esparruen azalera Oinezko erabilera duten esparruen azaleraren ehunekoa, udalerriraren osoko azalera erreferentziatut hartuta	% 0,9	12
3. Bidegorri sarea Udalerriraren bizikletaz zirkulatzeko bideen luzera (hiri-bideak eta hiri arteko bideak)	7,1 km/10.000 biztanle	28
4. Trafiko-istripuengatik gertatutako lesioek eragindako hilkortasun-tasa Hildako pertsonen ehunekoa, trafiko-istripuetan inplikaturako pertsonen osoko kopurua erreferentziatut hartuta	% 0,3	251
5. Emakumeen bizi-itxaropena Belaunaldi bateko emakume batek batez beste bizi izango den urte kopurua, Eustaten definizioaren arabera	85 urte	251
6. Gizonen bizi-itxaropena Belaunaldi bateko gizon batek batez beste bizi izango den urte kopurua, Eustaten definizioaren arabera	79 urte	251

Guztiontzako kalitatezko hezkuntza inklusiboa nahiz bidezkoa bermatzea eta etengabeko ikaskuntzarako aukerak bultzatzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdiek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: kalitatezko hezkuntza, doakoa eta zuzena; goi mailako hezkuntzara iristeko aukera-berdintasuna; garapen jasangarriko hezkuntza; hezkuntza-instalazio egokiak desgaitasunak dituzten pertsonentzat; ikaskuntzarako ingurune seguruak, ez-biolentoak, inklusiboak eta eraginkorrak.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

178
EKINTZA

%3

Euskara
178 EKINTZA % 3

Adibideak

Euskararen erabilera lanaren munduan sustatzea, udalerriko enpresetan.

Jasangarritasunaren alorreko gaiez (energia, hondakinak, klima-aldaketa, ura...) sentsibilizatzeko kanpainak ezartzea ikastetxeetan, Eskolako Agenda 21 programaren bitartez.

Hautzaindegi-zerbitzuak sortzea landa-udalerrietan, 0-2 urteko haurrentzat, laneko bizieta eta bizieta pertsonala uztartzen laguntzeko.

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Udalsarea 21en Lan koadernoak:

- 10. Zenbakia: Ingurumen-hezkuntza iraunkortasunerako. Tokiko Agenda 21 eta Eskolako Agenda 21 koordinatzea (Ihobe, 2009).

EMAITZAK (Adierazleen batez besteko balioa)	URTEA 2015	DATU KOPURUA (udalerriak)
1. Unibertsitate-ikasketak dituzten pertsonak Unibertsitate-ikasketak dituzten pertsonen ehunekoa, 18 urteko edo gehiagoko biztanleria erreferentziatzen hartuta, ebaluatutako urteko urtarilaren 1ean	% 17,9	251
2. Unibertsitate-ikasketak dituzten emakumeak Unibertsitate-ikasketak dituzten emakumeen ehunekoa, 18 urteko edo gehiagoko emakumezko guztiak erreferentziatzen hartuta, ebaluatutako urteko urtarilaren 1ean	% 21,6	251
3. Unibertsitate-ikasketak dituzten gizonak Unibertsitate-ikasketak dituzten gizonen ehunekoa, 18 urteko edo gehiagoko gizon guztiak erreferentziatzen hartuta, ebaluatutako urteko urtarilaren 1ean	% 14,5	251
4. Tokiko Agenda 21 udalerrian txertatuta egotea Eskolako Agenda 21 udalerrian duten ikastetxeen ehunekoa (publikoak, itunduak eta pribatuak)	% 24	251
5. Tokiko Agenda 21 udalerrian ezarrita duten ikastetxeetako ikasleak Eskolako Agenda 21 udalerrian duten ikastetxeetako ikasleen ehunekoa (ikastetxe publikoak, itunduak eta pribatuak)	% 34	251
6. Euskara planak; eta euskara planen eta jasangarritasun planen arteko koordinazioa Kontsultatutako udalerrien artean Euskara Plana duten udalerrien ehunekoa eta Euskara Plana duten udalerri horien artean, plan hori tokiko Jasangarritasun Planarekin koordinatuta dagoela dioten udalerrien ehunekoa	% 83	35
7. Haur-hezkuntzako unitateak 0 eta 2 urte bitarteko 100 biztanle bakoitzeko Lehen zikloko haur-hezkuntzako unitate kopurua, udalerriko 0 eta 2 urte bitarteko 100 biztanle bakoitzeko	6	251
8. Euskararen ezagutza Herriar euskaldunen ehunekoa	% 54	251

URTEA
2011

DATU
KOPURUA
(udalerriak)

Genero-berdintasuna lortzea eta emakume nahiz neska guztiak ahalduntzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: emakume eta nesken aurkako diskriminazio eta indarkeria forma guztiak desagerraraztea; zaintzen eta ordaindu gabeko etxeko lanaren aitortza; erantzukizun konpartituta; aukera-berdintasuna; emakumeen parte-hartze osoa eta errealia; lidergorako aukera-berdintasuna bizitza politiko, ekonomiko eta publikoaren maila guztietan; ugalketa-eskubideak; baliabide ekonomikoak izateko eskubide-berdintasuna; lurra, ondasunak eta jabetza eskuratzeko bidea izatea.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

148

EKINTZA

%2

Berdintasuna

148 EKINTZA % 2

Ekintzak

Gizonek eta emakumeek kale, eraikin eta monumentuetan duten errepresentazio sinbolikoaren mapa bat egitea.

'Gure auzoko aukera-berdintasunen mapa' prestatzea, hainbat etniatako emakumeen parte-hartzearekin eta haien elkarteekin.

Puntu beltzen mapa bat egitea, emakumeen segurtasuna hobetzeko.

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Udalsarea 21 Lan koadernoak:

- 9. zenbakia: Lehenengo pausuak genero-ikuspegia Tokiko Agenda 21 prozesuetan txertatzeko (Ihobe, 2009).

EMAITZAK (Adierazleen batez besteko balioa)	URTEA 2015	DATU KOPURUA (udalerrriak)
1. Batez besteko errenta pertsonala 18 urte edo gehiagoko pertsonen errenta	20.082 €	251
2. Emakumeen batez besteko errenta pertsonala 18 urteko edo gehiagoko emakumeen osoko errenta	15.012 €	251
3. Gizonen batez besteko errenta pertsonala 18 urteko edo gehiagoko gizonen osoko errenta	24.971 €	251
4. Emakumeek tokiko gobernuetan okupatzen dituzten jarlekuen proportzioa Kontsultatutako udalerrrietan Udal Korporazioan parte hartzen duten emakumeen ehunekoa.	% 45	35
Nazio Batuen Erakundearen arabera, emakumeek jarlekuen % 27,6 okupatzen dute Europako parlamentu nazionalak eta behe-ganberetan; mundu mailan, berriz, proportzioa % 23,4 da.		
5. Berdintasunerako udal planak; eta plan horiek jasangarritasun planekin duten koordinazioa Kontsultatutako udalerrrien artean Berdintasun plana dutenen ehunekoa eta Kontsultatutako udalerrrien artean Berdintasun Plana dutela eta hori tokiko Jasangarritasun Planarekin koordinatuta dagoela dioten ehunekoa	% 86	35
Horietatik, % 47 koordinatuta dago tokiko jasangarritasun planarekin		
6. Genero-indarkeria Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimen kopurua	3.999 biktima	251

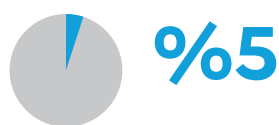

Uraren eskuragarritasuna eta kudeaketa jasangarria nahiz guztiontzako saneamendua bermatzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: ura eskuratzeko bidea izatea, modu unibertsal eta bidezkoan, arrazoizko prezioan; saneamendu eta higieine zerbitzuak eskuratu ahal izatea; uraren kalitatea, kutsadura eta tratatu gabeko hondakin-uren ehunekoa murriztuz; baliabide hidrikoen erabilera eraginkorra; kudeaketa integratua; ur-ekosistemen babesa; eta tokiko komunitateen parte-hartzea uraren eta saneamenduaren kudeaketaren hobekuntzan.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

282
EKINTZA

Ura
282 EKINTZA % 5

Adibideak

Ura berreskuratzea, geroago berdeguneen ureztaketan eta kaleen garbiketan berrerabiltzeko.

Lurpeko urak hondartzako dutxetan erabiltzea.

Ura aurrezteko eta eraginkortasunez erabiltzeko udal ordenantza bat prestatzea.

Edateko uraren galeren kontrola, sarea sektorizatzearen bidez.

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Udalsarea 21en Lan Koadernoak:

- 16. zenbakia: Uraren koadernoak. Hiri eremuetako ura eta ingurune hidrikoa (Ihobe, 2014).

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerririk)

1. Kontsumorako uraren kalifikazio sanitarioa	% 99,6	251
Egindako azterketen gutxienez % 95ean EGOKI kontsideratu den kontsumo-urez hornitutako biztanleriaren ehunekoa, hau da, edateko uraren kalifikazioa duen urez hornitutako biztanleriaren ehunekoa.		
2. Udalerrian saneamendu-sarera konektatuta dauden eta hondakin-urak tratatzeko sistema egokiak dituzten etxebizitzak	% 94	29
3. Udalerrian Saneamendu-sarera konektatuta ez dauden baina hondakin-urak tratatzeko sistema egokiak dituzten etxebizitzak	% 2	23
4. Kontrolatu gabeko ur-kontsumoak	% 29,7	31
Sarearen galerak eta fakturatu gabeko ura		
5. Etxebizitzetako ur-kontsumoa biztanle eta egun bakoitzeko	116 litro/biz./egun	43

Espainiako 2016ko
Ingurumen Profilaren arabera,
estatuko ur-kontsumoa
132 litro/biz. /egun zen 2014an

Energia eskuragarria, fidagarria, jasagarria eta modernoa bermatzea guztiontzat

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: zerbitzu energetiko irisgarri, fidagarri eta modernoak eskuratzeko aukera unibertsala; energia berriztagarrien proportzioa handitzea; eraginkortasun energetikoa; ikerketa; eta azpiegitura energetiko eta teknologia berrietara zuzendutako inbertsioa sustatzea.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

344
EKINTZA

%6

Energia
344 EKINTZA % 6

Adibideak

Energiaren Eskualdeko Behatoki bat sortzea.

Energia-kontagailu adimendunak erabiltzen dituen udal programa bat abiatzea, etxebizitzetako kontsumo energetikoa murrizteko.

Biomasaz funtzionatzen duen berokuntza-sare zentralizatu bat jartzea eskolan, kiroldegian eta auzo bateko etxebizitzetan.

Gizarte-zerbitzuekin koordinatzeko ekintzak abiatzea, pobrezia energetikoaren aurka borrokatzeko.

Sinatutako akordioak

Energia Jasagarriarako Ekintza Planak: 17 udalerri.

***Alkateen Itunerantz ibiltzen:** 18 udalerri.

*Euskadin bultzatutako ekimen honen helburua da udalerri txikiek ezarri ahal izatea Alkateen Itunak bultzatutako neurriak Ekintza Plan bat egin behar izan gabe.

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerriak)

1. Energia elektrikoaren kontsumoa biztanle eta urte bakoitzeko

1.313 kWh/biz./urte

250

Tokiko Jasagarritasunerako Ekintza Plana duten udalerrietan, batez besteko datua 1.236 kWh/biz./urte-ra jaisten da

2. Energia berriztagarrien ekoizpena

Udalerrian guztira ekoizten diren energia berriztagarrien estimazioa

2.410 kWh/biz./urte

251

Tokiko Jasagarritasunerako Ekintza Plana duten udalerrietan, batez besteko datua 2.549 kWh/biz./urte-ra igotzen da

3. Etxebizitza eta eraikinetako eraginkortasun energetikoa

% 8,5

243

A, B edo C kalifikazioko eraginkortasun energetikoko ziurtagiriak dituzten etxebizitza/eraikinen ehunekoa, eraginkortasun energetikoko ziurtagiriak guztira dituzten etxebizitzak/eraikinak erreferentziatzat hartuta

Guztiontzako hazkunde ekonomiko jarraitua, inklusiboa eta jasangarria, osoko enplegu produktiboa eta lan duina sustatzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: hazkunde ekonomikoa; dibertsifikazioa; modernizazio teknologikoa eta berrikuntza; lan duina; osoko enplegu produktiboa; ekintzailetza; mikroenpresa eta ETEen sustapena; turismo jasangarriarekin eta tokiko ekoizpenarekin lotutako lana; lan-eskubideak; lan-ingurune seguruak; gazte-enplegua; aukera-berdintasuna eta ordainsari-berdintasuna; finantza-instituzioak indartzea; eta hazkunde ekonomikoa ingurumenaren degradaziotik bereiztea.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

758
EKINTZA

%13

Garapen ekonomikoa

546 EKINTZA % 9

Lan-merkatua

212 EKINTZA % 4

Adibideak

Udal co-working espazioak sortzea pertsona ekintzaileentzat.

Laguntzak sortzea eta ematea establezimendu/enpresa berriei, tokiko ekonomia berritzailea sustatzeko xedez.

Merkataritza biziberritzeko planak abiatzea, saltoki txikiak bultzatzeko.

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerriak)

1. BPG biztanleko	37.674 € biztanleko	251
2. Udalerriko establezimenduetan enplegatutako pertsonak	3.344 lanaldi osoz enplegatutako pertsonak	251
3. Langabezia-tasa	% 13,7	251
4. Emakumeen langabezia-tasa	% 14,1	251
5. Gizonen langabezia-tasa	% 13,5	251
6. Gazteen langabezia 16 eta 24 urte bitarteko pertsonak	% 8,7	251

Azpiegitura erresilienteak eraikitzea, industrializazio inklusibo eta jasangarria bultzatzea eta berrikuntza sustatzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: azpiegitura fidagarri, jasangarri, erresiliente eta kalitatezkoak; industrializazio inklusibo eta jasangarria; industria txikiek eta beste enpresa batzuek finantza-zerbitzuak eskuratu ahal izatea; prozesu industrial garbiak eta ingurumen aldetik arrazionalak; ikerketa zientifikoa eta ahalmen teknologikoaren hobekuntza; eta IKTen eskuragarritasun unibertsala.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

155
EKINTZA

%3

Jarduera ekonomikoen ingurumen-kudeaketa

155 EKINTZA % 3

Adibideak

Ekologia industrialeko eredu bat diseinatzea udalerrri bateko industrialdeetan.

Hondakinen gaikako bilketa hobetzeko kanpaina bat abiatzea udalerrri bateko industrialdeetan.

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Udalsarea 21en Lan koadernoak:

- 6. zenbakia: Sailkatutako jardueren erregularizazioa. Laguntza tresnak.
1. zatia (Ihobe, 2008).
- 7. zenbakia: Sailkatutako jardueren erregularizazioa. Laguntza tresnak.
2. zatia (Ihobe, 2008).

Tresnak:

- Udalerrri-Enpresa proiektua, enpresa-sektorea –batez ere sektore industrial- udalaren jasangarritasun-prozesuetan integratzeko.
- “Ekoeraginkortasuna euskal enpresan” programa, Ihobe – Eusko Jaurlaritzaren Sozietate Publikoak koordinatuta.

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerrriak)

1. Ingurumena kudeatzeko sistemen ezarpen maila, bai enpresa handietan eta bai ETEetan

Ingurumena kudeatzeko tresnen ezarpen maila enpresa pribatuetan, udalez gaindikiko administrazio publikoetan eta udaletik kanpoko beste erakunde batzuetan (Ingurumena kudeatzeko sistematik: EMAS, Ekoscan, diseinu- eta garapen-prozesuaren ingurumen-kudeaketarako sistematik, Ekodiseinua: ISO 14006, UNE 150.301)

7 enpresa

251

Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak dituzten udalerrietan, batez besteko datua 8 erakundera igotzen da. 251 udalerrriak kontuan hartuta, Ingurumena Kudeatzeko Sistema duten erakundeen osoko kopurua 1.640 da.

Herrialde bakoitzaren barneko eta herrialdeen arteko desberdintasunak murriztea

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: pertsona guztien inklusio sozial, ekonomiko eta politikoa; aukera-berdintasuna; berdintasunaren aldeko zerga- eta ordainsari-politikak eta babes sozialekoak; migrazio eta mugikortasun ordenatua erraztea; garapenerako laguntza ofiziala; munduko instituzio eta merkatuak arautzea eta ikuskatzea.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

Adibideak

Hirugarren adineko pertsonei zuzendutako laguntzak mantentzea (etxeko arreta, mendetasunerako laguntzak, eta abar) eta etorkizunean espero den egoerari erantzuna ahal izateko neurriak identifikatzea.

Biztanleria immigrantea hartzeko protokolo bat lantzea eta aplikatzea, udal zerbitzuen ikuspegi integralarekin.

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerririk)

1. Babestutako etxebizitza-parkea

Babestutako etxebizitza moduan kalifikatutako etxebizitzak, udalerriko etxebizitzaren osoko kopurua erreferentziatzat hartuta

% 3,1

Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak dituzten udalerrietan, datua % 4,2ra igotzen da

251

Hiriak eta giza kokaguneak inklusiboak, seguruak, erresilienteak eta jasangarriak izatea lortzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: etxebizitza eta oinarritzko zerbitzu egoki, seguru eta eskuragarrien irisgarritasuna; garraio-sistema egoki eta jasangarriak; urbanizazio inklusibo eta jasangarria; ondare kultural eta naturalaren babesa; hondamendiek eragindako heriotzak; hirietako ingurumen-inpaktua; airearen kalitatea; berdeguneen eta espazio publiko seguru, inklusibo eta irisgarrien eskuragarritasuna; hirien, hiri-ingurumenen eta landa-eremuen arteko lotura ekonomikoak, sozialak eta ingurumenekoak; jasangarritasuna eta klima-aldaketa hirien plangintzan integratzea.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

1.187
EKINTZA

Lurraldea eta Antolamendua

381 EKINTZA % 6

Komunikazioa eta herritarren parte-hartzea

318 EKINTZA % 5

Kultura

247 EKINTZA % 4

Ingurumen-arriskua

88 EKINTZA % 2

Atmosfera

81 EKINTZA % 2

Akustikoa

72 EKINTZA % 1

Adibideak

“Eratzun berde-urdina” izeneko proiektua garatzea, udalerriko balio natural handiko eremuak kontserbatzeko eta herriaren inguruneke lur degradatuak berreskuratzeko.

Udalerriko ingurumen- eta kultura-ondarearen azterlan-diagnostiko bat egitea, hiri-antolamenduan kontuan hartzeko.

Udalerriko auzo baten eraberritze jasangarrirako irizpideak definitzeko azterlan bat egitea.

Udalerriko kutsadura elektromagnetikoaren diagnostikoa egitea eta neurri zuzentzaileen plan bat prestatzea.

Zarataren Mapa bat egitea, kutsadura akustikoaren iturri nagusiak identifikatzeko eta neurri zuzentzaileak ezartzeko.

Etxebizitzetako propano-deposituak kentzearen eta horien ordeaz gas naturala hornitzearen aldeko kanpaina bat ezartzea.

Hiriko Biodibertsitate Estrategia bat prestatzea.

Oinezko pasabide bat eraikitzeke proiektu batean, osasunaren gaineko inpaktuaren ebaluazioa egitea.

Sinatutako akordioak

Udalsarea 21ko Tokiko Jasangarritasunerako Udal Planen oinarri eta gidatzat hartu diren akordioak eta erreferente nagusiak **Europako Hiri eta Herri Jasangarrien Konferentziaren** aurrerapenak izan dira.

Azpimarragarrienak honako hauek dira:

- Aalborgeko Gutuna. 1994.
- Aalborgeko Konpromisoak. 2004.
- Euskal Adierazpena. 2016.

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Euskadiko Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planen ezarpen eta jarraipenean (251 udalerritatik, 185 Udalsarea 21ekoak dira) gehien azpimarratu behar diren eta lorpenak ekarri dituzten tresnak sareko lanarekin lotuta egon dira. Alde horretatik, baliabide konpartituen sorrerak ahalbidetu die udalerriek elkarrekin aurrera egitea jasangarritasunaren alorrean, Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planen inguruan sortuz joan diren erronka berriak ikasiz eta konpartituz.

Honako hau azpimarratu behar da bereziki:

Lantaldeak, gai espezifikoak jorratzeko (Biodibertsitatea, airearen kalitatea, komunikazioa...).

Gida eta mekanismoak plan sektorialak integratzeko Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planetan (Klima-aldaketa, Energia Jasangarrirako Ekintza Planak (EJEPAk), genero-ikuspegia, ...).

Tokiko jasangarritasunari buruzko **Jardunbide egokiak**; *Udalsarea 21* en webgunean eskura daitezke, eta udalerriek berek elikatu eta eguneratzen dituzte.

Gida metodologikoak, hala nola:

- *Hirigintza-planeamenduak iraunkortasun-irizpidez idazteko eskuliburua* (Ihobe, 2004).
- *EAEko Udalerrietarako Tokiko Agenda 21eko Ekintza Planak Berrikusteko Gida Metodologikoa* (Ihobe, 2011).
- *Nola neurtu tokiko jasangarritasuna. 2017ko Euskal Autonomia Erkidegoko tokiko jasangarritasun adierazleen sistema* (Ihobe, 2017).

Lan-tresnak, hala nola:

- *e-mugi* aplikatiboa, Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak urtero kudeatzeko, ebaluatzeko eta monitorizatzeko.
- Udalerrietako eta udaletako BEG emisioen inbentarioak kalkulatzeko tresnak.

Gai interesgarriek buruzko edo gauzatutako ekimenak azaltzeko **argitalpen ugari**, hala nola:

- *Euskal Udalerrien ekarpena Aalborgeko konpromisoei* (Ihobe, 2015).
- *EAEko tokiko jasangarritasun politiken inpaktu ekonomikoa* (Ihobe, 2015).

EMAITZAK (Adierazleen batez besteko balioa)	URTEA 2015	DATU KOPURUA (udalerriak)
1. Hiri-autobusa erabiltzen duten bidaiarien kopurua Bidaiari bakoitzak hiri-autobusean egiten dituen bidaia guztiak kontatzen dira	7.470.214 bidaiari kopurua	7
2. Lurzoru artifizializatua Lurzoru artifizializatuaren ehunekoa, udalerriaren osoko azalera erreferentziatzat hartuta	% 10,9	251
3. Etxebizitzetarako lurzoruaren intentsitatea Etxebizitzetarako hiri-lurzoruan dauden biztanleak, etxebizitzetarako lurzoruaren azalera erreferentziatzat hartuta	149 biztanleak/ etxebizitzetarako lurzoru ha.	36
4. Parke, lorategi eta hiri-berdegunez okupatutako azalera	19,1 m ² /biztanle	8
5. PM₁₀ partikula esekien kontzentrazioa PM ₁₀ partikula esekien kontzentrazioaren urteko batez besteko balioa, honela kalkulatuta: PM ₁₀ tamainaren tartean jasotako partikulen osoko masa zati lagintzat hartutako airearen bolumena	18,6 µg/m ³ OMEk gomendatutako muga-balioa: 20 µg/m ³	29
6. PM_{2,5} partikula esekien kontzentrazioa PM _{2,5} partikula eseki finen kontzentrazioaren urteko batez besteko balioa, honela kalkulatuta: gehienez 2,5 mikra edo gutxiagoko diametroko partikulak (bildutako partikulak) zati lagintzat hartutako airearen bolumena	9,8 µg/m ³ OMEk gomendatutako muga-balioa: 10 µg/m ³ Nazio Batuen Erakundearen arabera, Europako biztanleriaren % 40 soilik bizi da balio hori betetzen duten eremuetan	14
7. NO₂ kontzentrazioa NO ₂ (nitrogeno dioxidoa) kontzentrazioaren urteko batez besteko balioa	21,6 µg/m ³ OMEk gomendatutako muga-balioa: 40 µg/m ³	31
8. Zenbat aldiz gairatzen den giza babesarentzat Ozonoan helburutzat hartutako balioa	4 aldiz	24
9. Mendetasun graduren bat duten udalerriko pertsonak	415 pertsona/10.000 biztanle	251
10. Adineko pertsonentzako egoitzetan dauden plazak	562 plaza kopurua/65 urteko edo gehiagoko 10.000 biztanle	251
11. Adineko pertsonentzat eguneko zentroetan dauden plazak	108 plaza kopurua/65 urteko edo gehiagoko 10.000 biztanle	251
12. Herritarren parte-hartzerako mekanismo presentzialen bilerak Udalaren sailek antolatutako herritarren parte-hartzerako bilera presentzialen kopurua	12 bilera kopurua	23

Kontsumo eta ekoizpen modalitate jasangarriak bermatzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdiek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: kontsumo eta ekoizpen jasangarriak; baliabide naturalen kudeaketa jasangarria eta erabilera eraginkorra; elikagaien alferrikako galera; produktuen kudeaketa arrazionala haien bizi-ziklo osoan; atmosfera, ur eta lurzorura askatzen diren partikula kimikoak murriztea; hondakinen prebentzioa, murrizketa, birziklapena eta berrerabilera; enpresen jardunbide jasangarriak eta txostenen prestaketa; ingurumen-informazioaren eskuragarritasuna; erosketa publiko jasangarria, bizi-estilo jasangarriak; eta erregai fosilei zuzendutako diru-laguntza ez-eraginkorren arrazionalizazioa.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

913
EKINTZA

%15

Udal administrazioaren ingurumen-kudeaketa

369 EKINTZA % 6

Hondakinak

347 EKINTZA % 6

Sentsibilizazioa eta kontsumo jasangarria

197 EKINTZA % 3

Adibideak

Beirazko eta plastikozko botilen hondakinak ostalaritza-sektorean murriztearen aldeko kanpaina bat abiatzea.

Gabonetako apaingarri jasangarriak sortzea, ikastetxeen lankidetzarekin.

5. edukiontzia jartzea, biohondakinak konpostatzeko.

Etxeko eta komunitateko konpostajerako zerbitzua ezartzea.

Eskualde-zerbitzu bat sortzea jasangarritasun-irizpidez egindako erosketa publiko zentralizaturako.

Haurren pixoihalak birziklatzeko programa bat ezartzea.

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Gida metodologikoak:

- Udalerrietan Erosketa Publiko Berdea ezartzeko oinarrizko gida (Ihobe, 2015).

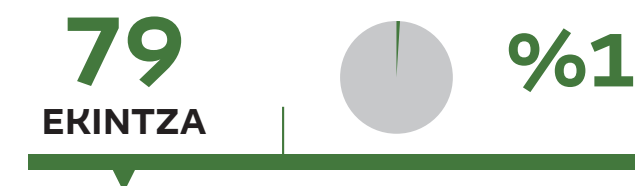
EMAITZAK (Adierazleen batez besteko balioa)	URTEA 2015	DATU KOPURUA (udalerriak)
1. Jasangarritasunerako hezkuntzaren jarduerak	13 jarduera	31
2. Jasangarritasunerako hezkuntzaren jardueretako parte-hartzaileak	3.730 parte-hartzaile	20
3. Etxeko eta merkataritzako hondakinen sorrera biztanle bakoitzeko	1,19 kg/biz./egun Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planak dituzten udalerrietan, datua 1,10 kg/biz./egun-era jaisten da.	231
4. Etxeko eta merkataritzako hondakinen gaikako bilketaren tasa	% 39 40 euskal udalerrri % 60aren gainetik daude Europar Batasunaren helburua da udal hondakinen % 60 berrerabilera eta birziklapenerako prestatuta egotea 2030erako	231
5. Elikagai-hondakinen eta etxeko edo merkataritzako sukaldeetako hondakinen bilketa	31,13 kg/biz./urte	137
6. Erosketa eta kontratazio publiko berdea: ingurumen-klausulak dituzten lizitazioen kopurua	% 24 Europar Batasunaren helburua da lizitazioen % 50ek ingurumen-klausulak txertatzea	11
7. Erosketa eta kontratazio publiko berdea: ingurumen-klausulak dituzten lizitazioen zenbatekoa	% 38	9

Neurri urgenteak hartzea klima-alaketaren eta haren ondorioen aurka egiteko

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: kima-alaketa moteltzea, haren aurrean erresilientzia izatea eta berari egokitzeko ahalmena, plangintzaren bitartez; estrategiak eta planak diseinatzea; hezkuntza eta sentsibilizazioa; ondorioen murrizketa eta alerta goiztiarra; Nazio Batuen Erakundearen Klima Aldaketari buruzko Esparru Konbentzioa betetzeko asmoarekin.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

Klima-alaketa eta inpaktu globala
79 EKINTZA % 1

Adibideak

Espazio publikoak klima-alaketari egokitzea.

Estrategia bat prestatzea CO₂ emisioak hiri bateko ekitaldietan murrizteko.

Naturan oinarritutako irtenbideen mapa bat prestatzea hiri Klima-alaketari egokitzeko.

Sinatutako akordioak

- Inpaktua moteltzea: **Covenant of Mayors** (19 udalerri).
- Aldaketari egokitzea: **Mayors Adapt** (udalerri bat).
- Inpaktua moltetzea eta aldaketari egokitzea: **Compact of Mayors** (10 udalerri “betearazpen osokoak” dira).

Beste tresna azpimarragarri batzuk

Udalsarea 21en Lan koadernoak:

- 12. zenbakia: Klima-alaketara egokitzeko Udal-programak egiteko gidaliburua (Ihobe, 2011).
- 8. zenbakia: Klima-alaketaren aurkako tokiko estrategiak martxan jartzeko gida (Ihobe, 2009).

Gida metodologikoak:

- *Euskadin aplika daitezkeen klima-alaketara egokitzeko tokiko neurrien jardunbide egokiak* (Ihobe, 2017).
- *‘Irtenbide naturalak’ Euskal Autonomia Erkidegoko Toki Esparruan klima-alaketara egokitzeko* (Ihobe, 2017).
- *Klima Aldaketa Euskadin. 28 jardunbide egoki* (Ihobe, 2017).
- *Euskadiko Hirigintzaren Plangintzari buruzko eskuliburua Klima-alaketa arintzeko eta Klima-alaketara egokitzeko* (Ihobe, 2012).

Tresnak:

- Udalerriaren eta udalaren Berotegi-efektuko Gasak kalkulatzeko tresna.

Azterlan azpimarragarriak:

- EAEko udalerri guztien kalteberatasun eta arriskuaren azterketa (Ihobe, 2018).

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2015

DATU
KOPURUA
(udalerriak)

1. Udalerrietako berotegi-efektuko gasen batez besteko emisioak, biztanle eta urte bakoitzeko Ez du barne hartzen ez industria ez lehen sektorea	5,1 tCO ₂ b/biz/urte	32
2. Udalen berotegi-efektuko gasen batez besteko emisioak, biztanle eta urte bakoitzeko	0,11 tCO ₂ b/biz/urte	36
3. Klima-alaketa moteltzeko Plana duten udalerrien kopurua	18 udalerri Gainera, indarrean dauden Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Plan guztiek badituzte klima-alaketa moteltzen laguntzen duten ekintzak (mugikortasuna, energia, klima-alaketa ...); horiek ekintzen % 20 dira, gutxi gorabehera	251
4. Klima-alaketara egokitzeko plana –onartuta edo prestatze fasean– duten udalerrien kopurua	10 udalerri	251

Ozeanoak, itsasoak eta itsas baliabideak mantentzea eta modu jasangarrian erabiltzea, garapen jasangarriari begira

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: lehorreko jardueren eraginez itsasoan gertatzen den kutsadura eta ozeanoen azidifikazioa murriztea; itsas ekosistemen babesa; ozeanoen osasuna eta produktibitatea berreskuratzea; kostaldea eta itsas eremuak kontserbatzea; gehiegizko ustiapena eta legez kontrako arrantza desagerraraztea; artisau-arrantza sostengatzea; eta ezagutza zientifikoa areagotzea.

Lehorreko bizitza babestea, lehengoratzeta eta modu jasangarrian erabili dadila sustatzea, basoak modu jasangarrian kudeatzea, basamortutzearen aurka borrokatzea, lurren degradazioa gelditzea eta lehengoratzeta, eta biodibertsitatearen galera gelditzea: lehorreko ekosistemak eta biodibertsitatearen kudeaketa jasangarria

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: lehorreko sistemak eta ur gezako barne-ekosistemak eta haien zerbitzuak kontserbatzea, lehengoratzeta eta jasangarritasunez erabiltzea; basamortutzea; lur eta lurzoru degradatuen lehengoratzeta; biodibertsitatearen galera; espezie exotiko inbaditzaileak; ekosistemen balioak plangintzan integratzea, eta ezkutuko ehiza.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

Adibideak

Portuan itsasontziak dituzten jabe pribatuak sentsibilizatzeko kanpaina bat egitea, itsasora egiten diren isurketak desagerrarazteko.

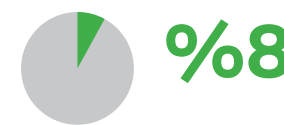
Hondartzen ingurumen-kudeaketa ezartzea eta ziurtatzea kostaldeko udalerrietan, ISO 14001 eta EMAS Araudiaren arabera.

Hondartza zaintzeko lankidetzak-ildo bat sortzea udalerriko surf-eskolekin; eta ingurumenaren babesarekin lotutako mezuak transmititzea.

EMAITZAK (Adierazleen batez besteko balioa)	URTEA 2015	DATU KOPURUA (udalerriak)
1. Estuarioetako uren kalitatea: egoera ekologikoa Uraren Esparru Zuzentarauak (UEZ) bost egoera ekologiko mota ezartzen ditu, kontuan hartuta zenbat aldatu den ur-masa bere erreferentziako baldintzetatik: Oso ona (1), ona (2), erdipurdikoa (3), eskasa (4) eta txarra (5)	3	21
2. Kostaldeko uren kalitatea: egoera ekologikoa Uraren Esparru Zuzentarauak (UEZ) bost egoera ekologiko mota ezartzen ditu, kontuan hartuta zenbat aldatu den ur-masa bere erreferentziako baldintzetatik: Oso ona (1), ona (2), erdipurdikoa (3), eskasa (4) eta txarra (5)	2	15

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

457
EKINTZA

Biodibertsitatea eta natura-ingurunea

405 EKINTZA % 7

Lurzoruak

52 EKINTZA % 1

Adibideak

Lurraldearen babeserako udal proiektu bat egitea bertoko basoak berreskuratzeko, jabeek eta Udalak sinatutako akordioen bitartez; akordio horietan, Udalak lurraldearen kudeaketa jasangarria hartzen du bere gain, hurrengo 30 urteetan bertoko basoak lehengoratzuz.

Ibaiaren ertzak lehengoratzea eta haien ondotik doazen bideak berreskuratzea.

Lurzoruaren Kalitatearen Adierazpenaren prozedura hastera zuzendutako jarduera-prozedura bat prestatzea eta ezartzea.

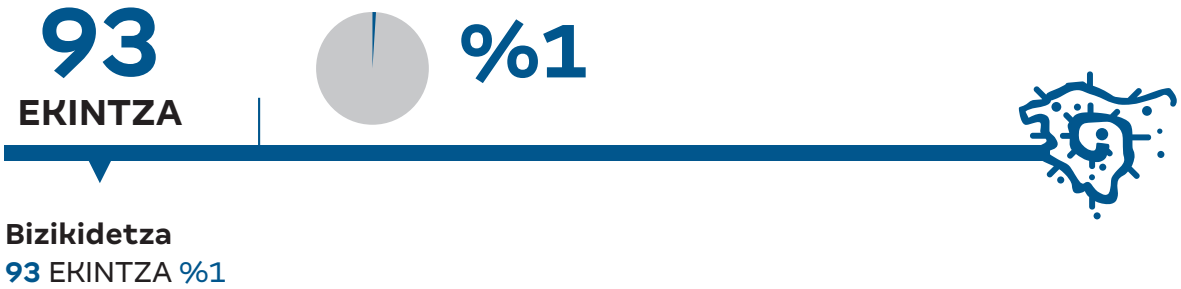
Udal lurzoru degradatuak lehengoratzea, material bioegonkortua eta labore energetikoak aplikatzearen bitartez, etorkizunean berdegune bihurtzeko xedez.

EMAITZAK (Adierazleen batez besteko balioa)	URTEA 2015	DATU KOPURUA (udalerriak)
1. Babes bereziko azalera, udalerriaren osoko azalera erreferentziazat hartuta	% 18,5	250
2. Kutsatuta egon daitezkeen lurzoruak Lurzorua kutsa dezaketen jarduera edo instalazioak dituzten lurzoruen azalera (Eusko Jaurlaritzaren 4/2015 Legearen arabera), udalerriaren osoko azalera erabilgarria erreferentziazat hartuta	% 16,6	245
3. Kutsatuta egon daitezkeen lurzoruen berreskurapena Kutsatuta egon daitezkeen lurzoruetatik etorkizuneko erabileretarako berreskuratu den azalera, lurzoru kutsatuan indusketa egitearen bidez eta/edo azalera hori lehengoratzearen bidez.	38.850 m²	84

Garapen jasangarrirako gizarte baketsu eta inklusiboak sustatzea, guztioi justiziarako sarbidea erraztea, eta euren jarduerak eta kontuak azaltzen dituzten erakunde eraginkorrak eta inklusiboak sortzea maila guztietan

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuek puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: indarkeria, tratu txarrak eta esplotazioa murriztea; zuzenbide-estatua; justiziara berdintasunez iristea; ustelkeria eta sobornoak murriztea; instituzio eraginkor eta gardenak; kontuen azalpena; parte-hartzea eta informazioaren eskuragarritasuna; eta funtsezko askatasunen babesa.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

Adibideak

“Eskola-bidea” ezartzea; ekimen honen bidez, adingabeen autonomia bultzatu nahi da eta saltokiak eta herritarrak inplikatu, eskolara oinez joatearen alde egiteko.

Herritarren parte-hartzerako foro egonkor bat sortzea.

Emakumeentzako jai seguruak ospatzeko ekimenen diseinu eta antolaketa.

Jasangarritasun-txostenak argitaratzea udalen webguneetan, tokiko jasangarritasun-planaren gauzapeanari eta tokiko jasangarritasunaren adierazleen emaitzei buruzko informazioarekin (Udalsarea 21eko zenbait udalerri).

Garapen Jasangarrirako Mundu Aliantza inplementatzeko eta biziberritzeko tresnak sendotzea

Helburu honek jorratzen dituen alderdi batzuk puntu hauekin dute zerikusia, besteak beste: garapenerako laguntzarako baliabideak mobilizatzea eta horren inguruko konpromisoak betetzea; garapen jasangarrirako politiken koherentzia; garapen bidean dauden herrialdeei kapazitatea sortzen laguntzea, kalitatezko datu egokien eskuragarritasuna areagotzeko.

EUSKAL UDALERRIEN ESKU-HARTZEA

Adibideak

Tokiko jasangarritasun-politiken izaera estrategikoa eta zeharkakotasuna hobetzeko ibilbideak definitzea politika aurreratuak dituzten udalerrietan.

Udal diru-laguntzen lerroak sortzea garapenerako lankidetzan diharduten irabazi-asmorik gabeko erakundeentzat.

EMAITZAK

(Adierazleen batez besteko balioa)

URTEA
2014

DATU
KOPURUA
(udalerriak)

1. Udalerriek sortutako garapen jasangarriaren adierazleen kopurua

Kalkulatu diren tokiko
jasangarritasun adierazleak

81

Udalsarea 21eko udalek kalkulaturako tokiko jasangarritasunaren adierazleen kopurua (Euskadiko 2016ko V. Jasangarritasun Txostenaren arabera)

4.601

3. Jasangarritasunerako Udalerrien Euskal Sareak Garapen Jasangarriaren 17 helburuei egiten dieten ekarpenaren balorazioa

Jarraian, euren Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planen bitartez euskal udalerriek Garapen Jasangarriaren 17 Helburuei egiten dieten ekarpenaren balorazio orokorra aurkezten da.

Balorazio honetarako, 0 eta 10 bitarteko **indize** bat sortu da helburu bakoitzerako, hiru irizpide oinarritzat hartuta:

- Eskura dagoen informazioa (tokiko jasangarritasunarekin lotutako ekintzei buruz eta kalkulaturako adierazleei buruz).
- Helburu bakoitzean jorratutako alderdiez Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planetatik orain arte egin den esku-hartzearen maila.
- Eskuratutako lorpenak.

Helburu bakoitzari asgnatutako indizea ondorengo irizpideak kontsideratzetik eta haien arteko ponderaziotik dator:

	ESKURA DAGOEN INFORMAZIO MAILA	ORAIN ARTEKO ESKU-HARTZE MAILA Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planetatik	ESKURATUTAKO LORPENAK
PONDERAZIOA	%25	%25	%50
0	Ezer ez	Ezer ez	Ezer ez
1	Eskasa	Gutxi	Nabarmentzeko ezer ere ez
2	Nahikoa	Zerbait	Bada zerbait nabarmentzekoa
3	Ona	Nahikoa	Nabarmentzekoa

Irizpide horiek Helburu bakoitzerako baloratu ondoren, ondorioztatutako balioa 0 eta 10 bitarteko eskala batean kokatu da.

2. Grafikoa

GJH bakoitzari egindako ekarpenaren indizea, faktore hauek kontuan hartuta: eskura dagoen informazioa; esku-hartze maila; eta euskal udalerrietako Tokiko Jasangarritasunerako Ekintza Planen lorpenak.

4

2030 Agendaren erreferentziazko helmugak euskal udalerrientzat

Helburu bakoitzerako planteatzen diren helmuga guztien artetik, jarraian aipatzen dira zein diren tokiko jasangarritasunerako udal plan eta estrategikoen bidez jorratu daitezkeenak, euskal udalerrien testuinguruan; horri begira, bi helmuga mota bereizten dira: alde batetik, jadanik jorratzen ari direnak; eta, betetik, etorkizunerako erronka berriak direnak, dela esku-hartze eremu berriak direlako dela orain arte ez direlako eraginkortasunez jorratu.

	JADANIK JORRATZEN ARI DIREN HELMUGAK	ETORKIZUNERAKO ERRONKAK PLANTEATZEN DITUZTEN HELMUGAK		JADANIK JORRATZEN ARI DIREN HELMUGAK	ETORKIZUNERAKO ERRONKAK PLANTEATZEN DITUZTEN HELMUGAK
1 POBREZIA DESAGERRARAZTEA	1.2 1.3 1.4	1.1 1.5	10 DESBERDINTASUNAK MURRIZTEA	10.2 10.3 10.4 10.7	
2 GOSERIK EZ	2.4 2.5	2.3	11 HIRI ETA KOMUNITATE JASANGARRIAK	11.1 11.2 11.3 11.4 11.6 11.7 11.a 11.b	11.5
3 OSASUNA ETA ONGIZATEA	3.9	3.4 3.6 3.7	12 EKOIZPEN ETA KONTSUMO ARDURATSUAK	12.1 12.2 12.4 12.5 12.6 12.7 12.8	12.3
4 KALITATEZKO HEZKUNTZA	4.2 4.3 4.4 4.5 4.6 4.7		13 KLIMAREN ALDEKO EKINTZA	13.1 13.2 13.3	
5 GÉNERO BERDINTASUNA	5.1 5.2 5.4 5.5		14 ITSASPEKO BIZITZA		14.1 14.5
6 UR GARBIA ETA SANEAMENDUA	6.1 6.2 6.3 6.4 6.6	6.5 6.b	15 LEHORRREKO EKOSISTEMETAKO BIZITZA	15.1 15.3 15.5 15.8 15.a	15.2 15.4 15.9
7 ENERGIA IRISGARRIA ETA EZ KUTSAGARRIA	7.1 7.2 7.3		16 BAKEA, JUSTIZIA ETA INSTITUZIO SENDOAK	16.6	16.1
8 LAN DUINA ETA HAZKUNDE EKONOMIKOA	8.1 8.2 8.3 8.4 8.5 8.9	8.6	17 HELBURUAK LORTZEKO ALIANTZA	17.2 17.14 17.18	
9 INDUSTRIA, BERRIKUNTZA ETA AZPIEGITURA	9.3 9.4				

I Eranskina

Metodologikoa Erabilitako adierazleak

Jarraian, Garapen Jasangarriaren Helburuei lotutako adierazle sistemaren eta Euskadiko Tokiko Jasangarritasun Adierazleen Sistemaren arteko korrelazio-taula aurkezten da, txosten hau egiteko erabilitako adierazleetarako.

Ondorengo kolore-kodea erabili da, bi adierazle sistemen arteko baliokidetasun graduaren arabera:

Kolore-kodea, GJHen Adierazleen eta EAEko Tokiko Jasangarritasun Adierazleen arteko baliokidetasun graduaren arabera

	Adierazle honek baliokidetasun gradu handia du
	Adierazle honek badu nolabaiteko baliokidetasuna, baina bi sistemen definizioa ez da guztiz berdina.
	GJH honek ez du baliokiderik Euskadiko Jasangarritasun Adierazleen Sisteman baina kalkulatu egin da txosten honetarako
	Euskadiko Tokiko Jasangarritasun Adierazleen Sistemaren adierazle honek ez du balio kidetasunik GJHaren ezein adierazlerekin

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
1.3.1	Babes sozialeko sistemez edo gutxieneko mailez babestutako biztanleriaren proportzioa, sexuaren arabera banakatuta, honako talde hauek bereizita: haurrak, langabeak, adineko pertsonak, desgaitasuna duten pertsonak, haurdun dauden emakumeak, jaioberriak, laneko istripuen biktimak, pobreak eta kalteberak.	11_04	Pobrezia eta gizarteko bazterkeria	Diru-sarrerak Bermatzeko Errentaren prestazioa udalerrian jasotzen duten familien portzentajea.	%
		11_05	Pobrezia maila – Gizarte Larrialdietarako Laguntzak jasotzen dituztenak	Gizarte larrialdietarako laguntzak udalerrian jasotzen dituzten familien portzentajea.	%
2.4.1	Nekazaritza produktibo eta jasangarria duen nekazaritza-azaleraren proportzioa.	02_03	Nekazaritzako ustiategi ekologikoak	Nekazaritzako ustiategi ekologikoen kopurua. Kontuan hartuko dira, nekazaritza ekologikoko irizpideak betez, aletarako zereal, bazka eta proteaginoso, fruitu lehor, aletarako lekale, jateko patata, ereiteko patata, landare aromatiko, sandabelar edota kosmetiko, labore industrial, frutikultura, baratzetazaintza (aire zabalean zein negutegian), olibazaintza, beste landare-laborantza, hazi eta landareen ekoizpen eta mahastizaintzara bideratutako ustiategiak.	Ustiategi kopurua
		02_04	Nekazaritzako azalera ekologikoa	Laborantza ekologikoetara bideratutako nekazaritzako azalera.	Ha.
		02_05	Abeltzaintza ekologikoko ustiategiak	Abeltzaintza ekologikoko ustiategi kopurua. Kontuan hartuko dira lurreko etxe-abereak edo etxe kotutako abereak ekoizteko ustiategiak, 834 Erregelamenduan (EE) ezarritako arauak betetzen dituzten ekoizpen-metodoak erabiltzen dituztenak ekoizpenaren, prestakuntzaren eta banaketaren etapa guztietan.	Ustiategi kopurua
		02_06	Abeltzaintzako azalera ekologikoa	Abeltzaintza ekologikora bideratutako azalera. Abeltzaintzako azaleratzat joko da larre eta/edo belardi aprobetxamenduko azalera.	Ha.

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK	
4.6.1	Adin-tarte jakin bateko biztanleriaren proportzioa (sexuaren arabera banakatuta), gutxienez gaitasun funtzionaleko maila finko bat lortu duena a) alfabetizazioan eta b) aritmetikako oinarritzko nozioetan.	14_06	Unibertsitate mailako ikasketak dituzten pertsonak	Unibertsitate-mailako ikasketak dituzten pertsonen portzentajea, ebaluatutako urteko urtarilaren 1ean dagoen 18 urteko edo gehiagoko biztanle kopuru osoarekiko.	%	
		14_07	Unibertsitate mailako ikasketak dituzten emakumeak	Unibertsitate-mailako ikasketak dituzten emakumeen portzentajea, ebaluatutako urteko urtarilaren 1ean dagoen 18 urteko edo gehiagoko emakume kopuru osoarekiko.	%	
		14_08	Unibertsitate mailako ikasketak dituzten gizonak	Unibertsitate-mailako ikasketak dituzten gizonen portzentajea, ebaluatutako urteko urtarilaren 1ean dagoen 18 urteko edo gehiagoko gizonen kopuru osoarekiko.	%	
8.1.1	Per capita BPG errealaren urteko hazkunde-tasa.	GARAPEN EKONOMIKOA	17_03	Per capita BPG	Udalerriko Barne Produktu Gordina, biztanle bakoitzeko. Faktore produktiboek (industria, merkataritza, zerbitzu-enpresak, eta abar.) udalerrri batean sortutako aberastasuna neurtzen du.	€/biz.
8.5.2	Langabezia-tasa, sexuaren, adinaren eta desgaitasuna duten pertsonen arabera banakatuta.	16_01	Langabezia-tasa	Langabezian dagoen biztanleria aktiboaren portzentajea. Biztanleria aktiboa osatzen dute, dagokion datan 16 urte edo gehiago izanik, zuzenean edo zeharka –administrazio-erregistro batean izena emanda– ondasun edo zerbitzuen ekoizpenerako lan-eskua direla (biztanleria landuna) edo horretarako prest daudela ordaindutako enplegu bila ari direlako (biztanleria langabea) adierazten duten pertsonak. Ez dira hor sartzen enplegua bilatzeari uzten dioten biztanleak, ezta erretiratuak ere.	%	
		16_02	Emakumeen langabezia-tasa	Langabezian dagoen biztanleria aktiboko emakumeen portzentajea.	%	
		16_03	Gizonezkoen langabezia-tasa	Langabezian dauden biztanleria aktiboko gizonen portzentajea.	%	
		16_07	Gazteen langabezia	Langabezian dauden gazteen portzentajea, udalerrian guztira langabezian dauden pertsonetikiko. Biztanle gaztetzat joko dira 16 eta 24 urte bitarteko pertsonak.	%	

UNSD ADIERAZLEA		GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
11.6.2	Hirietako partikula fin esekien (adibidez: PM _{2,5} eta PM ₁₀) urteko batez besteko mailak (biztanleriaren arabera ponderatuak).	OSASUNA	10_03	Partikula esekien kontzentrazioa (PM ₁₀)	Partikula esekien kontzentrazioaren urteko batez besteko balioa (PM ₁₀), honela kalkulatuta: PM ₁₀ tamaina-tartean bildutako partikulen masa totala lagindutako aire bolumenarekin zatituta.	µg/m³
			10_04	Partikula esekien kontzentrazioa (PM _{2,5})	Partikula fin esekien kontzentrazioaren urteko batez besteko balioa (PM _{2,5}), honela kalkulatuta: 2,5 mikra edo gutxiagoko diametroa duten bildutako partikulen masa totala lagindutako aire bolumenarekin zatituta.	µg/m³
15.1.2	Lurraren eta ur gezaren bioaniztasunerako garrantzitsuak diren eta eremu babestuetan sartuta dauden leku garrantzitsuen proportzioa, ekosistema motaren arabera banakatuta.	BIOANIZTASUNA ETA INGURUNE NATURALA	02_01	Babes bereziko azalera, udalerrriaren azalera osoarekiko	Babes maila bereziarekin babestutako portzentajea, udalerrriaren azalera guztiarekiko. Udalplanen jasotako babes bereziko azalera hartuko da kontuan.	%
15.3.1	Lur degradatuen proportzioa, osoko azalearekin alderatuta.	LURZORUAK	04_01	Kutsatuta egon daitezkeen lurzoruak	Lurzorua kutsatu dezaketen jarduera edo instalazioak dituzten lurzoruen azalera (Eusko Jaurlaritzaren 4/2015 Legearen arabera), udalerrri azalera erabilgarri osoarekiko.	%
			04_04	Kutsatuta egon daitezkeen lurzoruen berreskurapena	Lurzorua hondeatuta eta/edo berreskuratuta, etorkizuneko erabileratarako berreskuratu diren kutsatuta egon daitezkeen lurzoruen azalera.	m²

UNSD ADIERAZLEA		GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
3.9.1	Etxebizitzetako kutsadurari eta inguruneko airearen kutsadurari egotzitako hilkortasun-tasa.	OSASUNA	10_01	Airearen Kalitatearen Indizea	Urtean zehar airearen kalitatea “oso ona” edo “ona” edo “hobe daitekeena ” den egunen portzentajea.	%
4.7.1	Zer gradutan txertatzen diren i) mundu-hiritartasunerako hezkuntza eta ii) garapen jasangarrirako hezkuntza –genero berdintasuna eta giza eskubideak barne sartuta- a) hezkuntza-politika nazionalen, b) ikasketa-planen, c) irakasleen prestakuntzaren eta d) ikasleen ebaluazioaren maila guztietan.	HEZKUNTZA	14_01	Udalerrian Eskolako Agenda 21 programa duten ikastetxeetako ikasleak	Eskolako Agenda 21 programa duten udalerriko ikastetxeetako (publikoak, itunduak eta pribatuak) ikasleen portzentajea. Haur hezkuntza, lehen hezkuntza, bigarren hezkuntza, batxilergoa eta lanbide heziketa barne.	%
				Eskolako Agenda 21 programaren ezarpena udalerrian	Eskolako Agenda 21 programa duten udalerriko ikastetxeak (publikoak, itunduak eta pribatuak).	%
6.3.1	Modu egokian tratatutako hondakin-uren proportzioa.	URA	05_17	Hondakin-urak tratatzeko sistema egokiak dituzten eta saneamendu-sarera lotuta dauden udalerriko etxebizitzak	Saneamendu-sarera lotuta dauden eta haien urek, hondakin-uren eta araztegi batean edo antzerakoren baten bitartez, ingurunera isuri aurretik, tratamendu fisiko, kimiko eta/edo biologikoa jasotzen duten udalerriko etxebizitzak portzentajea.	%
			05_18	Hondakin-urak tratatzeko sistema egokiak dituzten, baina saneamendu-sarera lotuta ez dauden udalerriko etxebizitzak	Hondakin-uren bajako saneamendu-sarera konektatuta ez dauden, baina haien hondakin-urek tratamendu egokia (putzu septikoa, iragazki biologikodun sistemak, erabateko oxidazioaren sistema, tratamendu-sistema naturalak, etab.) jasotzen duten udalerriko etxebizitzak portzentajea.	%
7.1.1	Elektrizitatea eskuragarri duen biztanleriaren proportzioa.	ENERGIA	06_01	Energia elektrikoaren etxeko kontsumoa, biztanle eta urte bakoitzeko	Energia elektrikoaren etxeko kontsumoa, biztanle bakoitzeko.	kWh/biz./urte
7.2.1	Energia berriztagarriaren proportzioa energiaren osoko azken kontsumoan.	ENERGIA	06_12	Energia berriztagarrien ekoizpena	Energia berriztagarrien zenbatetsitako ekoizpen osoa udalerrian.	kWh/biz./urte

ADIERAZLE HONEK BADU NOLABAITEKO BALIOKIDETASUNA,
BAINA BI SISTEMEN DEFINIZIOA EZ DA GUZTIZ BERDINA

UNSD ADIERAZLEA		GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
7.3.1	Intentsitate energetikoa, energia primarioaren eta BPGaren arabera neurtuta.	ENERGIA	06_21	Eraginkortasun energetikoa etxebizitza eta eraikinetan	Adierazle honek A, B eta C kalifikaziodun eraginkortasun energetikoaren ziurtagiria duen etxebizitza/eraikin kopurua zenbatzen du, eraginkortasun energetikoaren ziurtagiria duten etxebizitza/eraikin guztiekiko.	%
11.2.1	Garraio publikoa erraz eskura dezakeen biztanleriaren proportzioa, sexuaren, adinaren eta desgaitasuna duten pertsonen arabera banakatuta.	MUGIKORTASUNA ETA GARRAIOA	03_02	Hiri-autobusa erabiltzen duen bidaiari kopurua	Hiri-autobusa erabiltzen duen bidaiari kopurua.	Bidaiari kopurua
11.3.1	Lur-kontsumoaren tasaren eta biztanleriaren hazkunde-tasaren arteko lotura.	LURRALDEA ETA ANTOLAMENDUA	01_01	Lurzoru artifizializatua	Lurzoru artifizializatuaren portzentajea, udalerrriaren azal osoarekiko. Lurzoru artifizializatua da naturala izateari utzi dion lurzoru guztia. Udalplanen lurzoruari buruzko informazioaren arabera, lurzoru artifizializatut jotzen dira honako kategoria hauek guztiak: Bizitegi-lurzoru hiritarra (finkatua zein finkatugabea); jarduera ekonomikoetara bideratutako lurzoru hiritarra (finkatua zein finkatugabea); sistema orokorrak (ibai-ibilguak izan ezik); eta, lurzoru urbanizaezinaren barruan, erauzketa-jarduerak eta landa-inguruneko nukleoak.	%
11.3.2	Gizarte zibilak hiri-plangintza eta -kudeaketan zuzenean parte hartzeko egitura duten eta erregulartasunez eta demokratikoki funtzionatzen duten hirien proportzioa.	HERRITARREN PARTE-HARTZEA	20_01	Herritarrek parte hartzeko aurrez aurreko mekanismoen batzarrak	Udalaren sailek antolatuta, herritarrek parte hartzeko egiten den aurrez aurreko batzar kopurua.	Batzar kopurua
11.7.1	Hirietan eraikitako azaleratik, guztiek erabiltzeko espazio irekietara zuzentzen den batez besteko azalera, sexuaren, adinaren eta desgaitasuna duten pertsonen arabera banakatuta.	LURRALDEA ETA ANTOLAMENDUA	01_04	Hiriguneko parke, lorategi eta berdeguneek hartzen duten azalera	Parke, lorategi eta berdeguneek udalerrrian hartzen duten azalera biztanle bakoitzeko. Parke, lorategi eta berdeguneek hartutako azalerratat jotzen dira nekazaritzakoak ez diren natura artifizialeko lurzoruak, hala nola: - Hiri-parkeak, lorategiak, lorategi-plazak, berdeguneak edo oinezko eta txirrindularientzako espazio libreak (oinezkoentzako babesguneak edo trafikoko banatze-gune berdeak izan ezik). -Aire zabaleko kirol- edo jolas-instalazioak, jende guztiak erabiltzekoak eta doakoak. - Herritarrek eskura dituzten doaneko parke pribatuak.	m²/biztanle

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK	
12.3.1	Elikagaien galeraren munduko indizea.	HONDAKINAK	07_05	Etxeko edo merkataritzako jatorriko janari-hondakinen eta sukaldekoen bilketa	Gaika bildutako etxeko eta merkataritzako jatorriko janari-hondakin eta sukaldeko hondakin kopurua, biztanle bakoitzeko. Hor sartzen dira etxeko bilketan, industrialdeetan eta abar bildutako hondakinak. Ez dira sartzen auto-konpostaje edo auzo-konpostaje bidez tratatutako bio-hondakinak. Hainbat udalerriri zerbitzua ematen dieten sistemei dagokienez, udalerrri bakoitzari dagokion zatiaren zenbatespena egingo da, udalerrriaren biztanle kopuruaren arabera.	Kg/biz./urte
12.5.1	Birziklapen-tasa nazionala, material birziklatuko tonatan neurtuta.	HONDAKINAK	07_03	Etxeko eta merkataritzako hondakinen gaikako bilketaren tasa	Gaika biltzen diren etxeko eta merkataritzako hondakinen portzentajea. Hor sartzen dira “etxeko eta merkataritzako hondakinen” fluxuak (ikus definizioa 22/2011 Legean). Hondakin-fluxuok pareka daitezke aurrez “hiri-hondakin edo udal hondakin” deitzen zirenekin (10/1998 Legearen arabera). Hor sartzen dira etxeko bilketan, puntu mugikorretan, landa-inguruneko bilketa-guneetan, garbiguneetan eta industrialdeetan bildutako hondakinak. Ez dira sartzen auto-konpostaje edo auzo-konpostaje bidez tratatutako bio-hondakinak. Hainbat udalerriri zerbitzua ematen dieten sistemei dagokienez (garbiguneak, industrialdeak, etab.), udalerrri bakoitzari dagokion zatiaren zenbatespena egingo da, udalerrriaren biztanle kopuruaren arabera.	%
12.7.1	Erosketa publikoen alorrean politika eta ekintza-plan jasagarriak aplikatzen dituzten herrialdeen kopurua.	UDAL ADMINISTRAZIOAREN INGURUMEN KUDEAEKTA	18_02	Erosketa eta kontratazio publiko berdea: ingurumen-klausulak dituzten lizitazioak	Ingurumen-klausulak jasotzen dituzten lizitazioen portzentajea, urtean argitaratutako lizitazio guztiekiko. Publizitatearekin edo gabe, prozedura negoziatu bidez edo prozedura ireki bidez, mugatuta, lehiazko elkarrizketaren bidez egindako lizitazioak bakarrik kontabilizatu behar dira. Ez dira kontuan hartuko esleipen zuzenak.	%
			18_03	Erosketa eta kontratazio publiko berdea: ingurumen-klausulak dituzten lizitazioen zenbatekoa	Ingurumen-klausulak jasotzen dituzten lizitazioen zenbatekoaren portzentajea, urtean argitaratutako lizitazio guztien zenbatekoarekiko. Lizitazioko aurrekontua kontabilizatu behar da (BEZ gabe), eta ez esleipen-aurrekontua. Publizitatearekin edo gabe, prozedura negoziatu bidez edo prozedura ireki bidez, mugatuta, lehiazko elkarrizketaren bidez egindako lizitazioen aurrekontua bakarrik kontabilizatu behar da. Ez dira kontabilizatuko esleipen zuzenen aurrekontuak.	%

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK	
13.1.3	Hondamendi-arriskua murrizteko estrategia nazionalekin bat etorritz hondamendi-arriskua murrizteko tokiko estrategiak hartu eta aplikatzen dituzten tokiko gobernuen proportzioa.		Klima-aldaketa arintzeko plana duen udalerrri kopurua		Udalerrriak	
13.1.3	Hondamendi-arriskua murrizteko estrategia nazionalekin bat etorritz hondamendi-arriskua murrizteko tokiko estrategiak hartu eta aplikatzen dituzten tokiko gobernuen proportzioa.		Klima-aldaketara egokitzeke plana onartu duen edo prestatzen ari den udalerrri kopurua		Udalerrriak	
14.1.1	Kostaldearen eutrofizazio-indizea eta uretan flotatzen dauden hondakin plastikoak.	URA	05_13 05_14	Estuarioetako uren kalitatea: egoera ekologikoa 1. Estazioa eta 2. Estazioa	Ur-masa baten egoera ekologikoa da bere egoera naturalarekiko duen eraldaketa-maila. Egituraren kalitatearen eta gainazaleko urei lotutako ur-ekosistemen funtzionamenduaren adierazlea da, betiere erreferentziazko baldintzekin alderaketa eginda; kalitatearen adierazle biologiko, hidromorfologiko eta fisiko-kimiko sorta bat hartzen da oinarri hori lortzeko. Uraren Esparru Zuzentarauak bost egoera ekologiko mota ezartzen ditu, ur-masak bere erreferentziazko baldintzekin alderatuta duen alterazio-mailaren arabera: Oso ona (1), ona (2), erdipurdikoa (3), eskasa (4) eta txarra (5).	Indizea
			05_15 05_16	Estuarioetako uren kalitatea: egoera ekologikoa 1. Estazioa eta 2. Estazioa	Ur-masa baten egoera ekologikoa da bere egoera naturalarekiko duen eraldaketa-maila. Egituraren kalitatearen eta gainazaleko urei lotutako ur-ekosistemen funtzionamenduaren adierazlea da, betiere erreferentziazko baldintzekin alderaketa eginda; kalitatearen adierazle biologiko, hidromorfologiko eta fisiko-kimiko sorta bat hartzen da oinarri hori lortzeko. Uraren Esparru Zuzentarauak bost egoera ekologiko mota ezartzen ditu, ur-masak bere erreferentziazko baldintzekin alderatuta duen alterazio-mailaren arabera: Oso ona (1), ona (2), erdipurdikoa (3), eskasa (4) eta txarra (5).	Indizea

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
2.3.2	Eskala txikiko elikagai-ekoizleen batez besteko diru-sarrerak, sexuaren eta bertakotasunaren arabera banakatuta.		Lehen sektoreko Balio Erantsi Gordina	Nekazaritza, abeltzaintza eta arrantzaren Balio Erantsi Gordina (BEG), sektore guztien BEGa erreferentziazat hartuta (prezio korronteak). EUSTAT.	%
3.6.1	Trafiko-istripuengatik gertatutako lesioek eragindako hilkortasun-tasa.		Trafiko-istripuengatik gertatutako lesioek eragindako hilkortasun-tasa	Trafiko-istripuetan guztira inplikaturako pertsonen artean hil direnen portzentajea. Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Sailaren trafiko-istripuen urtekari estatistikotik hartutako datua.	%
			Haur hezkuntzako unitateak 0 eta 2 urte bitarteko 100 biztanle bakoitzeko	Haur hezkuntzako lehen zikloko unitateak udalerrian errolatuta dauden 0 eta 2 urte bitarteko 100 biztanle bakoitzeko. Udalmap S 7.1.1.ren adierazlea.	0 eta 2 bitarteko 100 biztanleko dauden unitateak
5.1.1	Determinatzea ea esparru juridikorik ote dagoen sexuen arteko berdintasuna eta sexuak eragindako ez-diskriminazioa betearazteko eta gainbegiratzeko.		Udal berdintasun-planak eta plan horien eta jasangarritasun-planen arteko koordinazioa	Kontsultatutako udalerrien artetik Berdintasun plana duten udalerriak; eta Berdintasun Plana duten udalerri horien artetik, Plan hori tokiko jasangarritasunerako planarekin koordinatuta dagoela dioten udalerrien portzentajea. Txosten hau egiteari begira Udalsarea 21eko kideei egindako kontsulta	%
5.5.1	Emakumeek okupatzen dituzten jarlekuak, a) parlamentu nazionala eta b) tokiko gobernuetan.		Emakumeek tokiko gobernuetan okupatzen dituzten jarlekuen proportzioa	Emakumeen portzentajea udal korporazioetan. Txosten hau egiteari begira Udalsarea 21eko kideei egindako kontsulta.	%
6.1.1	Edateko ura hornitzeko zerbitzuak-arriskurik gabe kudeatuak-erabiltzen dituen biztanleriaren proportzioa.		Kontsumorako uraren osasun arloko kalifikazioa	Egindako azterketen gutxienez % 95ean EGOKI kontsideratu den kontsumo-urez hornitutako biztanleriaren ehunekoa, hau da, edateko uraren kalifikazioa duen urez hornitutako biztanleriaren ehunekoa.	%
11.7.2	Azken 12 hilabeteetan jazarpen fisiko edo sexuala pairatu duten pertsonen proportzioa, sexuaren, adinaren, desgaitasun graduaren eta gertaeraren lekuaren arabera.		Emakumeen kontrako indarkeriaren biktimak		Biktima kopurua
17.18.1	Nazio mailan sortutako garapen jasangarriko adierazleen proportzioa, helmugarako beharrezkoa denean guztiz banakatuta, Estatistika Ofizialen Funtsezko Printzipioekin bat etorritik.		Udalerriek sortutako garapen jasangarriaren adierazle kopurua	Udalsarea 21eko udalek kalkulaturako tokiko jasangarritasun adierazleen kopurua (Euskadiko 2016ko V. Jasangarritasun Txostenaren oinarria).	Kalkulatutako adierazle kopurua

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
	MUGIKORTASUNA ETA GARRAIOA	03_15	Oinezkoen erabilerarako azalera	Oinezkoen erabilerarako azaleraren portzentajea. Oinezkoen erabilerarako joko dira oinezkoek bakarrik erabiltzekoak diren kaleak, bai eta partekutakoak ere, baldin eta lehentasuna oinezkoek badute – alderantzizko lehentasuna–. Ez dira oinezkoentzako azaleratzat joko 30eko eremu gisa markatutakoak edo abiadura txikiagokoak.	%
		03_01	Bidegorrien edo bizikleta-bideen sarea	Udalerrian berariaz bizikleten zirkulaziorako diren hiri barruko zein hiriarteko bideen luzera. Bidegorritzat edo bizikletentzako bidetzat joko da bizikleten zirkulaziorako eraikitako edo berariaz egokitutako jabari publikoko bidea, dagokion seinale horizontal eta bertikalak dituen, eta ibilgailu hauek segurtasunez igarotzea ahalbidetzen duena; motordun ibilgailuetatik banandutako bizikletentzako edo oinezkoentzako bideak; galtzada okupatuta, motordun ibilgailuen zirkulaziotik bereizita dagoena bideko marken, mutilo edo bereizteko beste elementuren baten bitartez; galtzadaren zati bat okupatuta, bereizita baina banandu gabe, bai eta bizikidetzako zatiak. Bi noranzkoak dituzten bidegorrien luzera behin bakarrik kontatuko da.	Km/ 10.000 biz.
	OSASUNA	10_15	Emakumeen bizi-itxaropena	Eustaten definizioaren arabera, belaunaldi bateko emakume bat batez beste biziko den urte kopurua.	Urteak
		10_16	Gizonen bizi-itxaropena	Eustaten definizioaren arabera, belaunaldi bateko gizon bat batez beste biziko den urte kopurua.	Urteak
	EUSKARA	13_01	Euskararen ezagutza	Euskaldunen portzentajea. Pertsona bat euskalduntzat jotzen da euskara ondo edo nahiko ondo hitz egiten badu, hau da, gai baldin bada elkarriketa bat euskaraz izateko.	%
			Euskara planak eta plan horien eta jasangarritasun-planen arteko koordinazioa	Kontsultatutako udalerrien artetik Euskara Plana duten udalerrak eta Euskara Plana duten udalerrak horien artetik, Plan hori tokiko jasangarritasunerako planarekin koordinatuta dagoela dioten udalerrien portzentajea. Txosten hau egiteari begira Udalsarea 21eko kideei egindako kontsulta.	%

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
	ONGIZATEA ETA GIZARTERATZEA	11_01	Pertsonen batez besteko errenta	18 urteko edo gehiagoko pertsonen guztizko errenta. Guztizko errentatzat jotzen da lan-errentari jarduera ekonomikoetatik, transferentzia edo mailegu sozialetatik eta kapital higikor zein higiezinengatik jasotakoa gehituta lortzen dena.	€
		11_02	Emakumeen batez besteko errenta pertsonala	18 urteko edo gehiagoko emakumeen guztizko errenta. Guztizko errentatzat jotzen da lan-errentari jarduera ekonomikoetatik, transferentzia edo mailegu sozialetatik eta kapital higikor zein higiezinengatik jasotakoa gehituta lortzen dena.	€
		11_03	Gizonen batez besteko errenta pertsonala	18 urteko edo gehiagoko gizonen guztizko errenta. Guztizko errentatzat jotzen da lan-errentari jarduera ekonomikoetatik, transferentzia edo mailegu sozialetatik eta kapital higikor zein higiezinengatik jasotakoa gehituta lortzen dena.	€
	URA	05_08	Kontrolik gabeko ur kontsumoak (bajako sareko galerrak eta fakturatu gabeko ura)	Altan banatutako uraren bolumenaren eta bajako banaketan kontabilizatutako uraren bolumenaren arteko aldea, altan banatutako ur kopuru osoarekiko. Alde horretan sartzen dira instalazioetako ihesbideetan benetan galdutako ura eta neurgailuek kontsumitzen dena baino gutxiago kontatzeagatik fakturatu gabe geratutako ura, neurtu gabeko ura eta kontrolatu gabe ura eta iruzur egindakoa.	%
		05_01	Etxeko ur kontsumoa, biztanle eta egun bakoitzeko	Etxeko sareko ur kontsumoa per capita (hornikuntza bajaran).	Litroak/biz./ egun
	LAN MERKATUA	16_10	Udalerriko establezimenduetan lan egiten duten pertsonak	Udalerriko establezimenduetan lanaldi osoan diharduen pertsona kopurua, urte bakoitzeko altak, bajak eta jarraitzen dutenak kontuan hartuta. Jarduera ekonomikoaren direktorioan erregistratutako establezimenduen eta enpresen datuak hartuko dira kontuan, baina ez dira kontuan hartuko etxebizitzak, etxeko langileen enplegu-emaile gisa.	Lanaldi osoan lanean ari diren pertsonek kopurua

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
			Ingurumena kudeatzeko sistemen ezarpen maila enpresa handietan eta ETEetan	Barne sartzen dira ISO 14001, EMAS, Ekoscan, Jasangarritasun Txostenak	Enpresa kopurua
ETXEBIZITZA	12_01		Etxebizitza babestuen parkea	Babestu gisa kalifikatutako etxebizitza kopurua (Babestutako Etxebizitza BE). Urte bakoitzeko urtarilaren 1ean Etxebiden BPE gisa kalifikatuta jasota dagoen etxebizitza kopurua zenbatuko da, udalerrri bakoitzeko etxebizitza kopuru osoarekiko. Babestutako Etxebizitzatzat (BE) jotzen dira babes sozialeko etxebizitzak eta araubide autonomikoko edo udal araubidek etxebizitza tasatuak, salmentazkoak zein alokairuzkoak.	%
LURRALDEA ETA ANTOLAMENDUA	01_03		Bizitegi-lurzorua erabileraren intentsitatea	Bizitegi-lurzoru hiritarreko biztanle kopurua bizitegi-lurzoru hiritarraren azalerarekiko. Bizitegi-lurzoruko biztanleria da biztanleria osoa ken barreiatuta bizi den biztanleria kopurua (bizitegi-lurzoru gisa sailkatuta ez dagoen lurzorua, hala nola baserriak eta landa-ingurune nukleo txikiak).	Biztanleak/bizitegi-lurzoruko hektareak
OSASUNA	10_05		NO₂ (nitrogeno dioxidoa) kontzentrazioa	NO ₂ kontzentrazioaren urteko batez besteko balioa.	µg/m ³
	10_08		Zenbat aldiz gainditzen den giza osasunaren babeserako ezarritako ozonoaren balio-objektiboa	Zenbat aldiz gainditzen den giza osasunaren babeserako ezarritako ozonoaren balio-objektiboa. Zortzi orduko batez besteko mugikorren eguneko gehienekoa.	Zenbat aldiz
ONGIZATE ETA GIZARTERATZEA	11_06		Mendekotasun-mailaren bat duten udalerriko pertsonak	Foru Aldundiek mendekotasunaren beren ebaluazioetan kalifikatutako mendekotasun-mailaren bat (I, II edo III maila) duen pertsona kopurua biztanle kopuru osoarekiko.	Pertsona kopurua/10.000 biz.
	11_07		Adineko pertsonentzako egoitzetan dagoen plaza kopurua	Adineko pertsonentzako egoitzetan dagoen plaza kopurua, 65 urte edo gehiagoko 10.000 biztanle bakoitzeko. 65 urteko edo gehiagoko pertsonak joko dira adineko pertsonatzat.	Plaza kopurua/65 urteko edo gehiagoko 10.000 biz.
	11_08		Eguneko zentroetan adineko pertsonentzat dagoen plaza kopurua	Eguneko zentroetan adineko pertsonentzat dagoen plaza kopurua, 65 urte edo gehiagoko 10.000 biztanle bakoitzeko. 65 urteko edo gehiagoko pertsonak joko dira adineko pertsonatzat.	Plaza kopurua/65 urteko edo gehiagoko 10.000 biz.

UNSD ADIERAZLEA	GAIA	KODEA	EAE-TJAS ADIERAZLEA	DEFINIZIOA	UNITATEAK
	SENTSIBILIZAZIOA ETA KOMUNIKAZIOA	19_01	Jasangarritasunerako hezkuntza-jarduerak	Udalak edo eskualdeko erakundeak sustatutako edo haien laguntzarekin antolatutako jasangarritasunerako hezkuntza-jarduera kopurua. Kontuan hartuko dira honako hauek: ingurumen-hezkuntzarekin, kontsumo arduratsuekin, gizarte-ekonomiarekin eta ekonomia solidarioarekin, guztiontzako onurarako ekonomiarekin, gizarte- eta ingurumen-justiziarekin, gizarte- eta ekonomia-eredu jasangarriarekin, elikadura, burujabetzarekin, energia-burujabetzarekin, erresilientziaren garapenarekin lotutako edukiak dituzten jardueak, eta naturarekin, biodibertsitatearekin eta bizikidetasunarekin lotutako hezkuntza-jarduerak, eta abar.	Jarduera kopurua
		19_02	Jasangarritasunerako hezkuntza-jardueretako parte-hartzaileak	Udalak edo eskualdeko erakundeak sustatutako edo haien laguntzarekin antolatutako jasangarritasunerako hezkuntza-jardueretako parte-hartzea. Kontuan hartuko da honako jarduera hauetako parte-hartzea: ingurumen-hezkuntzarekin, kontsumo arduratsuekin, gizarte-ekonomiarekin eta ekonomia solidarioarekin, guztiontzako onurarako ekonomiarekin, gizarte- eta ingurumen-justiziarekin, gizarte- eta ekonomia-eredu jasangarriarekin, elikadura, burujabetzarekin, energia-burujabetzarekin, erresilientziaren garapenarekin lotutako edukiak dituzten jardueak, eta naturarekin, biodibertsitatearekin eta bizikidetasunarekin lotutako hezkuntza-jarduerak, eta abar.	Parte- hartzaile kopurua
	HONDAKINAK	07_02	Etxeko eta merkataritzako hondakinen sorkuntza, biztanle bakoitzeko	Etxeko eta merkataritzako hondakinen sorkuntza, biztanle eta egun bakoitzeko.	Kg/biz./egun
	KLIMA ALDAKETA ETA INPAKTU OROKORRAK	08_01	Udalerriko berotegi-efektuko gasen isuria, biztanle eta urte bakoitzeko (industria eta lehen sektorea kanpo)	Udalerriko berotegi-efektuko gasen isuriak (BEG), biztanle eta urte bakoitzeko (industria eta lehen sektorea kanpo). Hor sartzen dira garraio-, bizitegi- eta zerbitzu- sektoreetatik eta hondakinen birketa eta tratamendutik datozen isuriak.	t CO ₂ b/biz./ urte
		08_02	Udalaren berotegi-efektuko gasen isuria, biztanle eta urte bakoitzeko	Udalaren berotegi-efektuko gasen (BEG) isuria.	t CO ₂ b/biz./ urte

EUSKADI
BASQUE COUNTRY

A horizontal bar representing the Basque flag, consisting of four equal-width stripes of red, green, white, and red from left to right.